

Yazı-Yorum

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

47. Sayı

YAZARLAR

Yazarlar

İlknur Demir
Zeynep Eşin
Gönül Malat
Handan Kılıç
Fulya Çağlar
Selva Ezgi Yücel
Ayhan Ün
Aslı Esmâ Karaca
Nuray Narbay
Umut Kaygısız
Murat Karayılan

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

İlknur Demir
Figen Şahin

Editör

İlknur Demir

Çizer

Şaranur Yaşar

İÇİNDEKİLER

Dosya Konusu

Gönül Malat
Tek Bacaklı Yolcu

Fulya Çağlar
Yürekteki Hayvan

Umut Kaygısız
Tilki Daha O Zaman Avcıydı

Selva Ezgi Yücel

Keşke Bugün Kendimle
Karşılaşmasaydım

Röportaj

Aslı Esmâ Karaca
Herta Müller ile
Niels Barfoed'in Söyleşisi

Öykü & Anlatı

Nihan Perihan
Bir Beyazda Kaybolmak

Burcu Aydın Altın
Şiirli Simitler

Melek DüNDAR
Ağrı

Mustafa Deniz Sertel

Yoklama

Film İnceleme

Handan Kılıç
Tereddüt

Şiir & Mektup

Hızır İrfan Önder
Öldüğüm Zaman

Esmâ Sarıtaş
Kırmızı

İnan Palancı
Ağabeye Mektup

Deneme

Ayhan Ün
Yurtsuz

Nuray Narbay
Bir İletişim Dili Olarak Sanat

Murat Karayılan
Modern Çağın Devası-Algı
Yönetimi

!! İnsanlar
Gelir ve giderler
Ama özlemlerimizde
Şiirlerimizde
Ve gecemizin ıslak rüyalarında
Hep kalırlar...
Bir gün getirdiğiniz bütün her şeyi
Götürünüz
Asla insanın uyku ve hatıralarına geri
Dönmeyiniz...*

2009 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü "Şiirin yoğunluğu ve nesrin samimiyeti ile yoksulların dünyasını tasviri," gerekçesiyle alan, edebiyat eleştirmeni, yazar ve şair Herta Müller 1953 yılında Romanya'nın Almanca konuşulan Banat Nitzkydorf kasabasında dünyaya geldi. Üniversite eğitimi Temeşvar'da Alman ve Roman edebiyatı üzerine oldu. Ailesi azınlıkta olan Romanya Almanlarının bir parçasıydı. Babası, Waffen SS' de (Nazi Almanyası'nda SS'in sonradan kurulma iki askeri kolundan biridir.) askerlik hizmetini yapmıştı. Annesi ise ikinci paylaşım savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin GULAG kampında (Sovyetlerin köle-işçi kampı, bu kamplarda ki zulmü anlattığı Gulag Takım Adaları adlı kitabını hatırlatarak, Nobel Edebiyat Ödüllü Soljenitsin'i anlam burada) yıllarını yaşam mücadelesiyle geçirmişti. Nikolay Çavuşeksu'nun totaliter, baskıcı yönetimine denk gelen genç erişkinliği, Çavuşeksu'ya muhalif olan Almanca konuşan ve ifade özgürlüğü arayışındaki yazarların oluşturduğu topluluğa katılmasıyla sonuçlandı yazarın. Üniversite eğitimini tamamladıktan sonra bir fabrikada çevirmen olarak işe başladı. Müller'in polis için muhbirlik yapmayı reddetmesi daha doğrusu gizli servisle çalışmaya "Hayır" demesi işinden atılmasına neden oldu.

Herta Müller edebiyat alanında popülarlığını Romanya'da sansüre uğrayan *Niederungen* (Depresyonlar) isimli kitabı ile kazandı. Müller'in kendi ülkesinde kitaplarını yayımlatması yasaklanırken, Almanya'da ilgi ile karşılandı. Çavuşesku döneminde Rumen halkının yaşamını anlattığı eserleri ile tanınan yazar, yine bir yazar olan Richard Wagner ile evli. 1987 yılında Almanya'ya göç etti.

Yazar hakkında geniş girizgâhımın nedeni, metinlerinin otobiyografik nitelikler taşıması. Hayatını bilmeden kitaplarını okuduğumuzda metni anlamlandırmamız epey zor çünkü. Yaşamı özellikle babasının bir SS subayı olması nedeniyle bir kâbusa dönmüş (utançtan diye okumalı). Çavuşesku yönetimi ve Sovyetler tarafından annesinin köle gibi çalıştırılması yazarın hem antikomünist hem de antifaşist (babasından dolayı) olmasına büyük katkı sunmuş. Hayatı boyunca hep bir öteki olmuş. Romanya da Almanca konuştuğu için, Almanya da Romen olduğu için, gizli servise çalışmadığı için, (sözde) komünist rejimde komünizme inanmadığı için, Almanya'nın (geçmişteki) faşist rejiminde, faşizme karşı olduğu için. Öteki. Öteki ve yine öteki! Yani bir Kurşun Asker! Hatırlarsınız bir Andersen masalı olan kurşun asker, oyuncakçının kurşunu yetmeyince tek bacaklı (öteki) olarak yaptığı oyuncakın başından geçenleri anlatır. İşte Herta Müller de yarı otobiyografik diyebileceğimiz kitabı *Tek Bacaklı Yolcu* da kurşun askerin ötekiliğini kaleme alır. Kitabın satırları arasında yer verdiği şu cümle "Faşist olmaktansa kaltaklık yeğdir," iki farklı ötekiyi yalnızca dört sözcükle muhteşem şekilde satırlarına taşır. Antifaşist olduğu için ötekidir. Kaltaklık zaten ötekidir.

Yazın tarzının muazzam olduğunu ve kitabın her satırına vurulduğunu belirtmeden geçmem yazara haksızlık olur doğrusu. Kısa cümlelerin piri demekten kendimi alamıyorum. Cümleleri üç, dört en fazla beş sözcükten oluşan vurucu ve sarsıcılar. Bakınız; “Ben senden korkuyorum,” dedi Thomas. “Niçin?” dedi Irene. “İçimi gördüğün için,” dedi Thomas. Kitapta dönüp dönüp okuduğum bu diyalog aklıma kazındı adeta. Sayfalarca anlatabileceğiniz olayı/duyguyu birkaç sözcükle şiir gibi kitabına yerleştirevermiş yazar. Ustalığına hayran olmamak elde değil.

Yazar romanın alt metnini yoğun bir şekilde sosyolojik ve felsefik teorilerle çatıp kurguyu öyle oluşturmuş. Gilles Deleuze’ın düşünce tarzı, kitabın temelini oluşturuyor. Çünkü Deleuze hep ötekiyi tanımlamaya çalışan bir düşünür kanımca. Söyleminde; “Artık sermaye küreselleşmiş ve geniş bir ağ içerisinde yersiz yurtsuzlaşmıştır,” der. Homojenliğe karşı tekil ve farkı (öteki diye okumalı) vurgulayan Deleuze, tam olarak tekil ve fark üzerine kurulu bir anlatı sunar. Bir kitabın organsız bir beden olduğunu söyler. Deleuze’ün düşünsel çerçevesini belirleyen kavramlar arasında; “yersiz yurtsuzlaşma, organsız beden, arzu makinaları” önemli yer tutar. Deleuze, sürekli ikiliği (düalizmi) aşmaya çalışan bir düşünür olmuştur. O yüzden yer (mekan) ve hareket sınırları olan satranç oyunu yerine, bu sınırları olmayan go oyununu tercih ettiğini söyler. Bu anlamda Michel Foucault’un heterotopik mekânlar tanımıyla birlikte yürür. Onun göçebeliğe verdiği önem, yersiz yurtsuzların kapitalizm gibi sistemler tarafından kodlanıp ele geçirilememesindedir. Kitabın ismi olan Tek Bacaklı Yolcu, Deleuze söylemi ve felsefesinin, kısa cümlelerin ecesi yazar Herta Müller tarafından oluşturulmuş özetidir aslında. Kitabın protagonistini Irene, kaçtığı şeyi içinde taşır. Yersiz yurtsuz tek bacaklı bir yolcudur. Geçmişinden kurtulması mümkün değildir.

Kitap üç önemli düşünürü daha dokunmaktadır. İlki Hannah Arendt. Yerinden yurdundan edilenlerin içinde şanslı olduğunu söyler Arendt, anadilini yanında götürdüğü için. Yazar Müller de Romen olmasına rağmen şanslı olduğunu belirtir Arendt’e atıfla. Çift ana dili vardır çünkü. Kitabın satırlarına harç taşıyan bir diğer düşünür ise Émile Durkheim’dır. Yersiz yurtsuzluk ötekiyi oluştururken bir yandan da geleceksizliğe teşnelik eder. Yazar yine hayran olunacak bilgi donanımıyla Durkheim’ın Anomi’sine uçurur okuyucusunu. “Hayatın anlamsızlaşması, değersizlik duygusu, hedef belirleyememe, hiçbir şeyin hiçbir zaman düzelmeyeceğine olan inanç, umutsuzluk ve çaresizlik zehirli bir gaz gibi bilinci yavaş yavaş öldürür. Ortak değerlerin kaybı (göçebelik de eklenince) insanların birbirlerine olan duyarlılık ve saygısını azaltır. Bencilleşirler. Yönlerini yitirirler. Tuhaflıklar normalleşir. Böyle bir toplumda mekâna yabancılaşan insanın, ötekini (ötekileri) bir nesne olarak görüp ona şiddet uygulamasının önüne geçilmesi imkânsızlaşır. Yazar muazzam bir ustalıkla bu tehlikeyi de gözden kaçırılmaması için kurgusuna (Irene’nin yaşadıklarına) ulamıştır. Son olarak, Derrida’dan bahsetmek gerek metni söküp anlamlandırmak için. Derrida’nın dil anlayışına göre, gösteren (göstergebilimi göz önüne alarak) doğrudan doğruya gösterilene bağlı değildir. Böylece dil, bir göstergeler dizgesi olarak tanımlanır ve özerk bir alan olarak konumlanır. Gösterilen nesne değil, nesnenin zihinsel tasarımıdır; gösteren de fiziksel bir ses değil, zihindeki işitme imgesidir. Derrida’ya göre hiçbir sözcüğün anlamının kesin sınırlarla belirlenmesi mümkün değildir; bu türden her çabaya karşılık dil, kendi özgül korunaklarıyla bir biçimde böylesi bir çabaya direnmektedir.

Konuşma ile yazı arasındaki ayrımın ancak öteki'nin şiddet kullanılarak dışlanması yoluyla yapılabileceğini ileri süren Derrida, öteki'ne şiddet uygulanmasına olanak tanımayacak yepyeni bir dil anlayışı geliştirme amacındadır. Derrida'ya göre yapısöküm bir okuma tekniği olmaktan çok "bütünüyle öteki" olana yaklaşmanın, dolayısıyla da baştan olanaksız bir deneyimi ortaya çıkarmanın bir yoludur. Yazar diyaloglarıyla, diyaloglarında kullandığı özenle seçtiği sözcüklerle Derrida'nın savına satırlarında can verir. Diyaloglarına yerleştirdiği sözcükler, okuyucunun zihnini zorlayıp sınırlarını aşmasına, sözcüğün ondaki (okuyucu) anlamını mümkün olduğunca genişletmeye, sözcüğün bünyesindeki ötekileri keşfetmeye yöneliktir. Bir adamı, saç teli(ni) ağzından toplayacak kadar sevmeli insan. Kitabın satırlarından söktüğüm bu cümleyi sözcüklerin aşkın hallerini düşünerek (cümlede "Tiksinme" geçmediği halde zihnimizdeki işitme imgesine yoğunlaştığınızda ulaştığınız anlam) yorumlamamızı isterim. O kadar çeşitli, geniş ve derin ki! İşte tüm kitap zihninizi genişletmeye çalışan (yazara minnet duyuyorsunuz bu çabası için) böyle cümlelerle dolu.

Yazarın tarzının, felsefeci bir diğer yazar olan C. Lispector'ı çağrıştırdığını da belirtmeliyim. Bununla birlikte böyle hikâyelerin anlatımı için A. Roy şöyle der; "Parçalanmış bir hikâyeye nasıl anlatılır? Yavaş yavaş hikâyedeki herkese, hayır, hikâyedeki her şeye dönüşerek." Herta Müller bu dönüşümü ustaca başarmış kitabında. Ayrıca belirtmeliyim ki Irene'i, tüm ötekiliğine ve örselenmişliğine rağmen sözcükleri de genişleterek, "Mutluluğun ne olduğunun yanıtını aramaktan mutlu!" bir şekilde kurgulamış.

Kaynaklar

1. Tek Bacaklı Yolcu, Herta Müller, ikinci basım. Siren yayınları
2. Ümmet Erkan, Opus uluslararası toplum araştırmaları dergisi, eylül 2019, Gilles Deleuze Felsefesinde Temel Kavramlar ve Yeni Toplumsal Hareketler
3. Fırıncı Orman, Türkan, "Jacques Derrida Düşüncesinde "Dil", Kilikya Felsefe dergisi
4. Wikipedia
5. İnsanlar şiiri, Herta Müller*

Aslı Esmâ Karaca
NASIL AFFEDEBİLİRİM?

“Uzlaşma mı? Bir rejimle nasıl uzlaşabilirim? Kocaman bir makine. Her insan diktatörlüğün kendisiydi.”

Müller, dostu Niels Barfoed ile sohbetinde acımasız diktatörlük altında yaşadığı kendi çocukluk yıllarını anlatıyor. Fabrikada tercüman olarak çalışırken rejim onu defalarca tarafını değiştirmeye ve işçileri ihbar etmeye ikna etmek istiyor ve Müller bunu reddedince bir devlet düşmanı oluyor.

Müller şöyle diyor: “Ardından gizli polis için çalıştığım söylentisi yayılınca salondaki işçiler beni arayacaklardı. Ajan olduğumu söylediler. Islık çalıp beni yuhaladılar. Bu, çok zordu. Herkes, ajan olduğunuza inanıyor. Yüzlerce insanın bunun doğru olmadığını açıklayamazdım. Her şey raydan çıkmıştı. Dünyam bir şekilde alt üst olmuştu. İftira en kötüsüdür. Eleştiri, saldırı... Bunlarda kendini savunabilirsin ama iftira en kötüsüdür. Tam tersi çıktı.”

Müller gizli polis tarafından defalarca dövüldüğünü ve sorgulandığını anlatıyor. Şiirlerini ve ilk yazılarını nasıl sakladığını. O zamanların bugüne nasıl yansıdığını.

“Benim için uzlaşmanın dini çağrışımları var. Ben de ne anlama geldiğini bilmiyorum. Unutulamaz. Uzlaşma için iki tarafa ihtiyaç var. Uzlaşacağım birine ihtiyacım var. Bana bunu yaşatanlardan birine. Birincisi bu bir insan değil, bir devlet, bir rejim. Bir rejimle nasıl uzlaşabilirim?”

O kocaman bir makine. Gücü temsil ediyorlardı ve insanlardan fazlasıydılar. Onlar ayrıca kurumlardı. Her bir insan diktatörlüğün kendisiydi. Onu somutlaştırdı ve temsil ettiler.

Asla, üzgün olduklarını söylemediler. Hiç biri benden hiçbir şey için özür dilemedi. Ne yapacağımı bilmiyorum. Sormak zorundayım: “Yoldaş, benim arkadaşım Roland Kirsch’i kim öldürdü?” Bana bir cevap verir mi? Sanmam. Ya ölen arkadaşlarım? Onca şeyden sonra tek bildiğim geri dönmeyecekleri. Onlar harika insanlardı. Onları seviyordum. Gençtiler. Yaşamak istediler. Hiçbir şey yapmadılar. İyi insanlardı. Suçlular bugün hala buradalar. Onlarla hiçbir şey yapmak istemiyorum. Çok fazla şey biliyorum...”

Herta Müller 2014 tarihli sohbetinde, “Putin, beni hasta ediyor.” ifadesini kullanıyor. Vladimir Putin ve Rusya’nın Ukrayna’ya müdahalesi hakkında “Bu, çirkin ve geçmişte diktatörlüklerle yaşadıklarımızdan çok daha kötü.” diyor.

Müller, 2014 yılındaki bu içten konuşmasında: “Onların ülkesinde olduğumu hayal ediyorum. Başka bir şekilde yaşayabilmek için Ukraynalıların aldığı kadar riski alırdım.”

“Putin, Sovyetler Birliği’nin gittiğini kabul edemez. Yetti artık! On yıllardır Doğu Avrupa’daki yaşamlarımızı mahvettiler. Putin ve onun gizli servisi bundan daha fazlasını istemediğimizi kabul etmeli.”

Müller, şöyle devam ediyor: “Kendi büyük ülkesinde altyapı inşa edebilir ve insanların dişlerinin ve ayakabılarının olduğunu görebilir. Bu, ona yapacak çok fazla şey verir. Böylece savaş için endişelenmesine gerek kalmaz.”

Alman- Romen şair, romancı ve deneme yazarı HertaMüller 1953 yılında Romanya Nitchidorf’da küçük bir köyde doğdu. Ana dili Almanca’dır. Nicolae Çavuşesku rejimi altındaki Komünist Romanya’da kendi tecrübelerini aktardığı; şiddet, zulüm ve terörün etkilerini anlatan eserleriyle tanınmıştır. Çok beğenilen romanı, Açlık Meleği’nde (Atemshaukel) Sovyet işgali sırasında Romanya’nın Alman azınlığının Stalinist Gulag’lar tarafından sürgün edilmesini hikaye eder. 8 Ekim 2009’da İsveç Akademisi Müller’in Nobel Edebiyat Ödülü’ne layık görüldüğünü şu nitelendirmeye açıkladı:

“Şiirin yoğunluğu ve düzyazının açık sözlülüğü ile mülksüzlerin manzarasını betimleyen bir kadın.”

2009 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Alman-Romen yazar Herta Müller ile, Danimarkalı yazar ve gazeteci Niels Barfoed’in 2014 Louisiana Edebiyat Festivali’ndeki sohbetinden özetlenerek tercüme edilmiştir.

Kaynak: HertaMüller: How Could I Forgive – Louisiana Channel
Telif Hakları: Louisiana Modern Sanatlar Müzesi, 2014.

Murat Karayılan

MODERN ÇAĞIN DEVASI ALGI YÖNETİMİ

Modern çağ; insanın düşlerini dâhi parsel parsel ayıracak kadar cani bir dönemdir. Bu bağlamda insan varlık manasını sorgulamak istediğinde odak noktası saptarken bile zorlanmaktadır. İşte cinayetin en dehşetlisi budur.

Temel dinamik noktamız insanı duygusal bir harmoni olarak kabul etmekse şunu söylememiz gerekmektedir: Modern çağ, insanın duygularını maskelerle örterek yaşamaya çalışmasının ayyuka çıktığı zaman dilimidir. Çünkü bu çağ kişinin bilişsel diyagramlarını öne çıkardığı devirdir. Bu yüzden birey tüm merkezi formunu mantığı üzerine kurguladığında yörüngesine sadece akıl ölçütüyle yaklaşmaktadır. Bu bağlamda kalbi menfezlerini kapatır ve kalbi olmayan sadece robotik davranışların hüküm sürdüğü evrende yaşama algoritmasını ruhuna adapte eden kişiler anormal karşılanır.

Duygusal harmoniye yaklaşımımız ne olacaktır? Çünkü duygu kişinin ruhuna aittir. Eğer birey ruhunu kaybetmişse hayat döngüsü ne olacaktır? Bu iki soru üzerinden insan kavramına yaklaştığımızdaysa söylenecek kelimeleri boğazımızda dizginlemek zorunda kalırız. Bu zorundalık bizi zorlarsa dâhi cümlelerimizi kurmalıyız.

Yoksa yuttuğumuz her harf bir ölüm olarak doğacaktır ve ölüm kesin ve keskin bir çözüm gibi gözükse de aslında birey arafta olacaktır. Arafta olmak ise bireyin ne kişisel seçimi ne de toplumsal bir norma sahip olmasıdır. Peki bu durum bir yaratım hatası olarak kabul edilebilir mi? Yani insan doğarken hatalı mıdır? Hristiyan anlayışındaki ilk günah teorisi üzerinden yaklaşırsak belli açıklamalar sunabiliriz ama bunun gerçekliği ne kadar doğrudur? Çünkü insan doğrulukları üzerine ölmesi ve yaşaması gereken bir varlıktır. Burada Bruno'dan söz edebiliriz. Bruno yaşadığı dönemde var olan anlayışa karşı duracak kadar cesur bir adamdır. Çünkü kilisenin aforoz etmesini önemsememiştir. Hatta kilisenin ölüm fermanına karşı tıpkı Sokrates gibi onu gülererek karşılamıştır. İşte buradan hareketle; doğrularımız adına ölümü gülererek karşılayacak kadar korkusuz muyuz?

Peki korkularımız nedir? İnsanın varoluşsal serüveninde korku kavramına Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinden üzerinden bakarsak, ilk tepki hayatta kalmak olacaktır. Hayatta kalmak için gereken etkenlerse belli bir yörüngeye sahiptir. Bunlar gerçekleştiğinde insan korkularının üstesinden gelebilecek midir? Bu sorunun üzerine düşündüğümüzde insanın ilk yani arkeik korkularını atlatsa dâhi asıl korkuları bedeninin üzerinden daha çok ruhsal çeperine sahiptir. Bu yüzden insan ruhsal diyagramlarını düzene koyduğunda daha cesaretli ve kahramanca davranacaktır. Bu davranışlar kişinin ve toplumun daha doğrusal bir hayat eksenine girmesine neden olacaktır. Yani bir tekdüzelik. Peki bu tekdüzelik hem bireyi hem de toplumu nasıl şekillendirecektir. Yani ortak bir akıldan yaratımdan çıkarılan insanlar ne olacaktır? Robot mu yoksa homosapiens mi? Çünkü salt akıl bilinci hem bireyi hem de toplumu tanım ve mana itibariyle daima hatalı bir eksene sürükleyecektir. Bu sürüklenmenin sonucundaysa hatalı yazılımların ortadan kaldırılması için cinayetler hatta soykırımlar yaşanacaktır. Peki bu cinayetlerin ve soykırımların vebalini kim üstlenecektir? Bu durumu her zaman yaptığımız gibi metafiziksel örüntüye mi yoksa bedensel forma sahip olan bir kişiye mi atfedeceğiz?

Sonuç olarak; duygusal normlarımızın ve bedensel formlarımızın ortak sentaksının kurgusu tam ve eksiksiz olamadığı sürece daima cinayetler ve soykırımlar kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda insan yaşamak ve yaşatmak için öldürmekten vazgeçmeyecektir. Hatta bu ölümleri savunmak için bazen savaş gibi bir gerçekle bizleri karşı karşıya bırakacaklardır. Ve bu savaşları reel hale getirmek için öncelikle karar verenler kendi zihin ve ruhlarını hazırlamakta daha sonra toplumu buna angaje etmektedirler. Yani her savaş aslında bir algı yönetimidir. Anlaşılacağı üzerine modern çağın devası olarak atfedilen durum duygusal ve zihinsel algı yönetimidir.

Esmâ Sarıtaş

KIRMIZI

Őir

Y reكليydi kırmızı,

Kışkırtıcı ve sıcaktı.

Tuttular onu,

Renk körü olan

Boğanın önüne attılar.

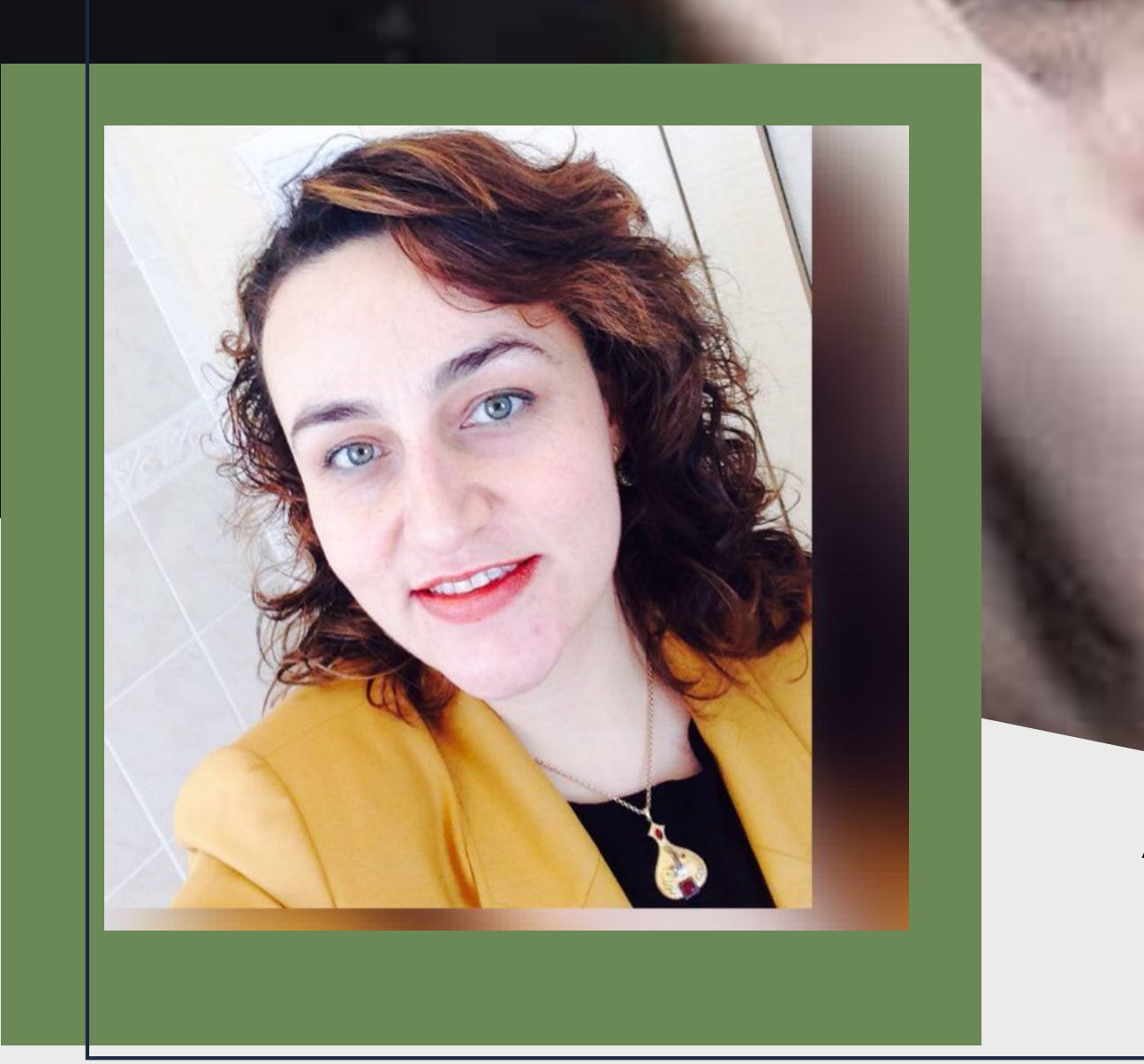
Oldu, her yer kan kırmızı...

Konuk Masası

Benim uykum kaçıyor. Uyanık yatıyorum ve yeniden uyuyakalmak için gözlerimi kapatmam gerektiğini biliyorum. Ama kapatmıyorum. Şimdiye kadar pek çok kez unuttum uyumayı ve nasıl olacağını yeniden öğrenmek zorunda kaldım.

Tereddüt / Handan Kılıç

Yeşim Ustaoglu'nun bol ödüllü filmi Tereddüt'ten bahsetmek istiyorum: 2016 yılında çekilen ve doksan dokuz dakikalık bu film sinematografik açıdan son derece başarılı. Ancak seveni kadar eleştireni de çok. Künyesi ile ilgilenenler, oyuncular ve aldıkları ödülleri incelemek isteyenler bu bilgilere rahatlıkla açık kaynaklardan ulaşabilir. Ve elbette bu bir analiz yazısı olduğu için bolca spoiler içerecektir.

Yönetmene filme neden bu ismi verdiğini sorduklarında çıkış noktasının "Bir ilişkide değer görmüyorsan git" cümlesi olduğunu söylemiş. Önerme olarak son derece kolay söylenen bu cümlenin gerçek hayata geçirilmesi her zaman aynı kolaylıkta mümkün olmuyor tabii.

Filmde ucu açık bırakılmış çok hikâye var ve bittiğinde "Bu topraklarda hiçbir şey kolaylıkla, konuşarak, anlaşarak çözülemez" hissi veriyor. Zaten yönetmenin genel olarak filmleri umut veren yapımlar değil.

Bu filmdeki ana karakter üzerinden akan ortak bir sorun var; kadınların evlilik içi ve dışı ilişkilerde cinsel obje olarak değerlendirilmesi, kendi yollarına çekip gidememesi. İstemediği bir hayat yaşadığı halde ciddi bir kaosu göze almadan sıkıştığı labirentten çıkamayacağına farkında olması. Ve bir bilinmezliktense mevcut şartlara katlanma gayreti. Buna rağmen yok sayılma tavrında doz artmasıyla sabır taşlarının çatlaması.

Biri henüz ortaokula giderken eğitiminden kopartılan, yaşı büyütülmüş, babasıyla akran bir adama verilmiş küçük gelin, diğeri ise sadece hafta sonları gidebildiği evinden, eşinden uzakta çalışan bir doktor.

Film Sakarya'nın Karayazı ilçesinde çekilmiş. Karadeniz'in hırçın dalgaları ile dövdüğü kıyısında hayatın sıkıştırdığı bu iki kadının yolu adli bir vaka sonucu kesişiyor.

Devlet Hastanesinde görev yapan psikiyatri uzmanı doktor ile geçirdiği bir cinnet sonucu hastaneye getirilen hem mağdur hem de adli vakanın faili olup olmadığı konusu tereddütte bırakılmış küçük gelin, büyük bir travmanın içinden beraberce yürüyor. İkisinin de tam manasıyla hayatı ve cinselliği paylaşamadıkları kocalarıyla problemleri var. Ve bu ortaklık doktoru hastasının üzerinden kendi hayatını da sorgulamaya sürüklüyor.

Filme yapılan eleştirilerin başında çok fazla konunun başlık olarak açıldığı ve hiçbirinde karakterlere derinlik kazandırılmadığı, dolayısıyla filmin yüzeysel kaldığı geliyor. Ama ben izlerken belki de yönetmenin yapmak istediği tam da buydu diye düşündüm. Hayatın kendisi gibi. Biz bir travma yaşıyoruz diye hayat durmuyor. Komplike birçok olay ve karakter irademiz dışı hepimizi alıp önüne sürükleyen o suyun içinde bizimle beraber akıyor. Hangimiz o güce karşı durabiliyoruz ki?

Hırçın dalgaların sert kayaları dövdüğü sahnelerin tekrarlanan metafor olarak kullanıldığı filmde karayla deniz, eril ve dişil enerjiyi temsil ederken, su insan vücudundaki arzularla da özdeşleşebilir.

Çocuk gelin Elmas'ın bir türlü düzeltemediği hayatı yerine sürekli çarşafı düzeltmesi de içine sıkışıp kaldığı labirentte dönüp durduğunun göstergesi.

Filmin iki kadın karakterin rüyaları üzerinden ilerlediğini de görüyoruz. Rüyalar, hayat üzerimize geldiğinde, gündüzleri çözümsüz bir sürü sorunla boğuşurken genelde bilinçaltımızın çeşitli olanaklar sunarak bizi rahatlatmaya çalıştığı hediyelerdir aslında. “Tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan çıktı?” çelişkisi kadar, “Rüya mı hayattan, hayat mı rüyadan beslenir?” tereddüdünü de yaşadığımız filmde özellikle bu sahnelerde çok başarılı çekimlere imza atılmış.

Dolayısıyla hem konunun düşündürücülüğü hem de çekimlerin güzelliği izleyiciyi etkileyen unsurlar.

Ancak okuyup doktor olmuşundan, köyden ilçeye iyi nasip çıktı diye çocuk gelin olanından, yani filmin başkarakterlerinden yan rollerine kadar herkesin hayatı sorunlarla dolu. Yönetmenimiz bizi hangisinin daha kötü durumda olduğu konusunda da tereddütte bırakıyor.

İki kadın da hayat arkadaşı olarak bahtlarına düşmüş insanlarla beraberken kendisi olamıyor. Elmas ne zaman tek başına kalsa hayata başkaldırı gibi hissettiği sigarasını çıkarıp yakıyor. Doktor Şehnaz kendi gibi olduğu zamanlarda içtiği rakısı ile mutlu, yalnızlıktan hiç rahatsız olmuyor. Hatta bu tercihinin saygı duyup eşlik eden bir diğer iş arkadaşıyla frekansının uyduğundan emin olunca kendini arzularına teslim ediyor. Ancak hazzın zirvesindeyken ağlamaya başladığı sahne başka bir tereddüdün konusu. Yalnız burada Şehnaz'ın ilişki yaşadığı kadın doğum doktorunun meslektaşının yalnızlığından faydalanan çapkın bir karakter mi yoksa ona duygusal bağı olan romantik bir karakter mi olduğu konusu da muallakta. Belki bu da yönetmenin oyunudur; kadınların kulakları ile sevip duyguları ile teslim oldukları ilişkilerde kadınlar üzerine uzmanlığı olan bir erkeğin, mesai yaptığı arkadaşına bile arzu nesnesi olarak baktığını anlatmak istiyordur. Kadınların aşk sandıkları girdaba kendilerini kaptırmışken erkek cephesinde olayın görüp beğendiği her dişiye arzulamaktan ibaret olduğu gerçeğini seyircisine hatırlatmak çabasıdır. Dr Jekyll and Mr Hyde eserindeki geceleri katil gündüzleri doktor karaktere atıf yapılarak erkeklerin aynı gün içinde bile değişecek insanlar olduklarını kadınların yüzüne çarparak tereddütte kalmayın demek istemiştir, kim bilir.

“İçinden geçmeniz gereken karanlık bir gece, kaotik olaylar da olsa hayatınızı değiştirmeye cesaret edin ve karanlığın baskısına, erilin şiddetine yenilmeyin. Gözyaşlarıyla da olsa çıktığınız sabahlarda gözünüz ışıktan kamaşacak, dışarda yeni bir hayat bulacaksınız. Kararsızlık en kötü karardır ve sizi tüketir.” diye ilave etmiştir hatta.

O öyle demese de biz diyelim; geceler sancılıdır ama sabah mutlaka olacaktır. Ve kadınlar doğdukları günden ölene kadar defalarca ateşe atıldıklarından küllerinden yeniden doğmak ustalaştıkları bir sanattır.

Fulya Çağlar

HertaMüller
Yürekteki Hayvan

Her birimizin arkadaşı birer parça buluttu
Korku dolu dünyada arkadaşlar böyle işte...

Diktatörlük rejiminin insanları yıkıma götüren sürecini anlatan en güzel örneklerden biri olan Herta Müller'in 1994 yılında yayımlanan Yürekteki Hayvan adlı romanı, Çavuşesku döneminin komünist Romanya'sını gözler önüne seriyor. Rejimin sadece azınlıklara değil tüm halka uyguladığı politik yaptırımların yol açtığı korku ve baskı, gerçekçi bir dil ile anlatılıyor. Alman asıllı Müller, alışlagelmişin dışında, sıra dışı unsurlar kullanarak kurguladığı romanda farklı bir üslup kullanıyor.

Okur, söz konusu dönemde baskı altında yaşayan dört arkadaşın gündelik hayatlarında yaşadığı korku dolu deneyimlerine tanıklık ediyor. Üniversite öğrencileri olan Edgar, Georg, Kurt ve romanın anlatıcısı, aynı yurttan kaldıkları ve parti üyesi olan Lola'nın ölümünden sonra tanışıyorlar.

Roman dil ve anlatım yapısı ile baskıyı ve korkuyu yoğun bir şekilde hissettiriyor. Parçalı anlatım, anlatımlar arası kopmalar ve ardından gelen birbirini desteklemeyen farklı durumlar yaşanan psikolojik ruh halini, toplumun yaşadığı bilinmezliği kurguya yansıtıyor. Romanın en baskın özelliği halk üzerindeki kaygıların, korkuların sembolik ifadelerle işlenmiş ve seçilen karakterlerin konuşmaları, yaşayışları ile birey üzerinden yansıtılarak bütünleştirilmiş olması.

“Sustuğumuzda itici oluyoruz dedi Edgar, konuştuğumuzda da gülünç.” Daha başlangıç cümlesinde arada kalmışlığın, tutsaklığın yansımaları görülüyor. Karakterlerin elinden alınmış özgürlükleri, büyümek zorunda bırakılan çocuklukları, yaşlıların yüzlerine yansıyan özlemleri ve yarım kalan hayatları romanın bütününde gözler önüne seriliyor. Yaşama ait tüm olgulara derin anlamlar yüklenmiş. Kahramanların zihninde ölüm kavramı günlük nesnelere dönüşerek, sembolleşiyor. Çünkü onlar için ölüm; arkalarında bıraktıkları, söylenmemiş ve hiçbir zaman söylenemeyecek bir çuval dolusu sözcük.

“Bizim varlığımızın bir hata olduğunu kanıtladılar. Hataydı çünkü saçlarımız ve tırnaklarımız uzarken, bu ülkede yaşamımızı korkular içinde yürüyerek, yiyerek, uyuyarak ve birisini severek sürdürmek zorundaydık, berbere gitmeye ve tırnaklarımızı kesmeye devam ediyorduk.” Yazar; diktatörlüğün dikte ettiği yaşamsal haklarının hata olduğu yanılığını hayatın devamlılığının kanıtı olan tırnak ve saç üzerinden sembolleştirerek vurgularken, her olayda “tırnak makası” ve “berber” kavramlarını sık sık karşımıza çıkartarak bu duyguyu içselleştirmemizi sağlıyor.

Köy ve kent; keskin hatlarla ikiye ayrılmış bir yaşamı dayatan rejim üzerinden anlatılıyor. Kentteki yaşlıların evlerinin bahçesindeki dut ağaçları, toplumsal bellek üzerinden geçmişi unutturmama çabası olarak düşünülebilir. Yazar, kişilerin yüzlerine yansıyan fakirliğin izlerini rejimin neden olduğu sefaletle birleştirilmiş. Dikdörtgen yurt odaları, tek pencere ve roman kahramanlarının sahip oldukları eşyalar üzerinden yaptığı mekân tasvirleri ile bu sefaleti olabildiğince gerçekçi bir şekilde betimliyor. Anlatıcı, Lola'nın şüpheli intiharı sonrası günlüğünü okurken andan kopuşlar yaşayarak, aslında yazarın SS subayı olan affedemediği babası ve çocukluğunun izlerini de yansıtıyor satır aralarında.

Korku hegemonyasının ağırlığının en yoğun hissedildiği bölüm; konferans salonunda toplanan öğrencilerin intihar eden Lola'nın partiden ihraç edilmesini alkış tufanı ile onaylaması. “Büyük konferans salonunda yalnız deliler ellerini kaldırmazdı. Korkuyla deliliği değiş tokuş etmişlerdi... Kimse alkışı önce kendisi kesmeye cesaret edememişti. Alkış sırasında herkes bir başkasının ellerine bakıyordu. Alkışı kesen kimileri korkup, yeniden alkışlamaya başlamışlardı.” Yazar, bireysel korkuların toplumsal bir hal aldığı, pasifleşmiş, bir kukla gibi sürdürülen ve gelecek kaygısı batağı içinde debelenen birçok hayatı, roman karakterlerinin eylemleri ile somutlaştırmış.

Müller romanında aslında yaşanan sefalet, açlık, ahlaki değerlerdeki yozlaşmayı; her bir zihnin ardında hayal edilen daha yaşanılabilir toplum bulma ümidiyle birlikte, yaşanan zulümden kaçma ve ülkeyi terk edebilme eylemiyle bir arada vermiş. Daha insani koşullarda yaşayabilmek adına memleketlerini, vatanlarını terk eden insanlar. Bu hayali gerçekleştirebilen anlatıcı, annesi ve Edgar; bu kaçıışın sonunda yeni hayatlarındaki travmalarla yüz yüze gelerek şans kavramını da sorgulamamıza neden oluyor. “Evimizin resmi komodinin içinde duruyor. Bütün gün ona bakmamak için koydum onu oraya. Ama akşam ışığı yakmadan önce ona bakıyorum. Dudaklarımı ısırıp odanın az sonra kararacağına memnun oluyorum.” Anlatıcının annesinin yazdığı mektuptaki bu satırlar bir bakıma ülkelerinin içinde bulunduğu durumdan dolayı şans kavramını doğuştan kazanılan bir hak olduğunu ve en başından bu hakkın ellerinden alınıp anlamını yitirdiğini gösteriyor.

Herta Müller'in "Yürekteki Hayvan" romanı bizi, döneminin ve toplumun en gerçekçi hikâyesini parçalı kurgu ve sembollerle zenginleştirerek, adeta her satıra derin anlamlar yükleyerek şahit ediyor. Sokak ortasında totaliter rejimin gölgesi olarak resmedilmiş olan polis tarafından şiddete maruz kalan halk, mektuplaşmalarının bile güvenilirliğini sorguluyor. Mektuplarında kullandıkları şifreleri, saklamak zorunda kaldıkları kitapları ile rejimin topluma dayattığı baskı anlatılıyor.

Dilin korkudan susmasıyla kafalarda biriken otlar, vicdan azabını işe yaramaz bitkilere yükleyip sonra da onları kökünden koparıp atan babalar, şarkı söyleyen büyükanneler; bir toplumun yıkıma giden sürecinin tarihe bıraktığı iz ve edilgen konuma dönüşmüş insan hayatları.

Ayhan Ün | Yurtsuz

Mülteci kalmış aydınları sakat kalmış olarak tanımlayanlar aydın olmanın bir özelliğini gözden geçiriyorlardır; Evrensel olmak. Bugün hangi aydın şahsiyet evrensel olmadığını ileri sürebilir? Çoğu aydın evrensel bir yaşam sürdürdüğünü, dahası yaşama karşı öyle bir yaklaşımda olduğuna ikna edebilir bizleri. Ta ki yurdunu terk edene veya buna zorunlu kalmaya dek. Yemekleri tuhaftır, insanları soğuk ya da tam tersine aşırı samimi, erken saatte uyanıp erken saatte uyuyorlardır. Evrensellikten zerre kalmamıştır geriye. Bu açıdan bakıldığında evet, mülteci kalmış aydın sakat kalmıştır. Kalmıştır çünkü pencereden hep aynı açığa odaklanmıştır, tikelden tüme uğraşısına dalmamıştır hiç. Aksine bugünün penceresinden geçmişe ve geleceğe tanıklık etmenin hazzını duyanlar artık pencerenin başından kalkmaz olmuşlardır.

İlk bakışta boş bir aktivite gibi gözükse de; zamanla bu ânı geleceği kestirebilme kabiliyeti olarak ediniyorsunuzdur. Bir türlü gelişemeyen coğrafyalarda yerleşikler içinse bu bakış açısı her alanda kimi aydınlara (çok kültürlülüğe ve çok dilliliğe açık) avantaj sağlayabilmektedir. Sanatın ve bilimin en basit yönüyle faydası diyebiliriz bu edime. Kapalı kültür, dış dünyaya mesafeye yaklaşan ve ziyadesiyle ruhsal karmaşalarla bezeli yaşamlar sürdürenlerin gözünden doğrudan o kültürün geçmişine de yolculuk edebiliyorsunuzdur işte. Bugünün eylemlerinden geçmişe tanıklık edebilmek. Günümüzün son modası olan yalnızlık artık yurtsuzluk ve yabancılık gibi motifleri kendine dayanak saymaktadır.

Daha yeni Ferdinand Kürnberger'in "Yaşam yaşamıyor," dönemine giriş yapmışınızdır ve geçmişe takılıp kalmanın ince suçluluğunu üzerinizden atmaya çabalarken ister istemez tekrar geçmişe çevirirsiniz başınızı. Entelektüel zekâ toplumun dayattığı eylemlere inanmak zorunluluğundan kendini sıyırmakta ustalaşmalıdır ve hatta daha da ileri gidip ilk aşamada diretilene direnip inanmamalıdır. Aksi durumda çalışan zihin öğretilmiş genel kanının avucuna düşer ve bu tatsız gelişme entelektüel zihni resmi bir sözleşmeye bağlama çabasından farksız kalır, üstelik geçersizdir.

Sanatta olduğu gibi edebiyatta da katilin mağduriyeti üzerinden prim yapmanın en net portresi: 2009 Nobel Ödülü. Romanya'daki Alman azınlığın ıstırapları üzerinden hem Wehrmacht SS askeri olan babasına selam gönderir, öte yandansa Nobel komitesinin de ruhunu okşamış olmalı ki Almanya'da neticelenen bir serüvenin fitilini ateşler. Alman azınlığın sıkıntılarının kaynağına hiç değinmeden eleştirir döneminin rejimini ve kuşkusuz eleştirilecek sayısız yönü de bulunur bu rejimin ancak gerçekleri, dile getirilmesi gerekenleri önceliklendirmekten kaçınan aydın birey nasıl olur da anadilinde onca kitabının yayımlanabildiğini açıklama gereği de duymayacağına inanarak her bir eserinde (sistematik) eleştirmiştir zalim dönemini. Tüccar olan dedesinin zenginliğine karşın yaşam mücadelesiyle geçmiş günleri. Haliyle burada ödül aldığına şaşırın ödül sahibini suçlamak değildir asıl niyetimiz. Tartışılması gereken husus komitenin politik oyunları, bir ihtimal aydın kesimi ve başarılı olan şekillendirme niyetidir.

Art niyet gütmeksizin dalınan bir özel edebi faaliyet beklentisi ihtimal iyimserlik olurdu. Ondandır ki genel itibariyle edebiyat ödüllerine karşı duyulan güven duygusu günbegün sarsılmaktadır.

Tarafsız gözü dağlanmış aydın kesim, avantajı ayıklayan gözlere hizmet etmek dışında fayda da sağlayamıyordur artık. Gelin görün ki Hitler'in insanlığa yaşattıklarına ve yaşamları nasıl altüst ettiğine dair bir sözü olmayan, bunlara hiç değinmeyen metinler Nobel komitesinin de "artık geçmişe bir sünger çekelim" yaklaşımıyla örtüşmüş olmalı. Şüphesiz kurnazca, öngörülü bir eylem. Bu gibi bir ödüle verilebilecek yanıt Marcel Reich-Ranicki'ninkiyle örtüşecektir: Bu konu hakkında konuşmak istemiyorum.

Özgürlük insanın her tür ifadesine saygıyla yaklaşmayı bir öğretiyi sayar. Yazar isterse faşizan olsun, isterse de insanlığa düşman. Mesele ödül verirken bunların özenle, hiçbir siyasi veya kültürel plana dayanmaksızın seçilmesidir. Aksi durumda her tür yıkıcı düşünce ve eylem ödüllendirilmiş olmakla beraber okur kitleleri de etki altına alınabilmektedir. Ödül alan iyidir kanısının karşısında durabilmek çetin cevizlerin harcıdır. Yine Ferdinand Kürnberger'in bir eseri olan "İnanıldı ve Unutuldu," düşer akıllara. Bir zamanlar yaşatılmış olan mahşerin bugünden önüne geçilemese bile unutulmasına fayda sağlayacak her tür eylemden uzak durmalıdır edebiyat ve sanat. Kırılgan ve çıkarı göremeyecek kadar içedönük olan yeni nesil aydın kesim her tür kurumsallaşmış sanatsal gelişmeyi yüceltmekte pek bir usta. Çünkü pencereden hep aynı açığa odaklanmıştır ve yeni nesil aydın kesimi alaşağı edecek olan da yine bu diretilen tek açıdır.

Hızır İrfan Önder

Öldüğüm Zaman

Şiir

niçin ilkyazda doğup
sonyazda ölür aşk
ve hâlâ kısalır anbean.

niçin bir güneş gibi
yitip gider ufukta
karanlığı kalır ayrılığın!

niçin akordu bozuk bir saz gibi
inletir yüreğimi?..

ey dostlarım
dinleyin beni:
öldüğüm zaman
yitik aşkı arayan
gönüllere gömün beni...

Nuray Narbay | Bir İletişim Dili Olarak Sanat

Sanat; ilk ortaya çıkış haliyle bile -ister mağara çizimleri, ister hiyeroglif sembollerle ifade bulmuş olsun- insanın kendisini başkasına ifade etmesinin en eski yoludur ve her insan için farklı bir alanın ifadesidir. Sadece genel kabul görmüş olan resim, heykel, müzik, edebiyat, mimari ve tiyatro ile başlayıp bitmez.

Tarihin en eski yazılı metinlerinden olan Sümer yazıtları, tiyatronun yolunu açan Yunan tragedyalı tarih en eski sanat formları olarak kabul edilmektedir. Gelişen, değişen, evrilen bu formlar insanın kendi duygularını anlama ve anlatma yolunda en güçlü eşlikçiler olmuşlardır.

İnsan, adına sanat denen bu vasıta aracılığıyla kendini keşfederken, içindeki her türlü duygunun harekete geçmesine izin vererek, sonunda ortaya çıkan eser ile uyanmış ve tazelenmiş bir bakış açısı kazanır. Bunun sadece sanatı yapana ait olmadığını, izleyici olarak da elde edilen kazanımın, aynı değerde olduğunu hissedebiliriz.

Bu değeri yalnızca sanatçıdan çıkan bir beceri olarak görürsek, aslında sanatın sadece başka bir iletişim dili olduğu gerçeğini atlamış oluruz. Bu dilin biçimi her ne olursa olsun, ister dans, ister şiir, ister resim bu bağlantıya insanların ihtiyacı vardır.

Şiir yazmak, şiir okumak hayata eşlik eden çelişkili duyguları anlamak, bulmak, tanımlamak için bir yardımcıdır. Elbette şairi tarafından kelimeleri dizilmiştir ama okuru, o adını koyamadığı ortak duygusunu orada kağıt üstünde yakalar.

Resim ve heykel muhtemelen en yüksek kabul gören sanat biçimlerinin başındadır. Genellikle resimlere yansıyan doğa, sanatçılara ilham kaynağı olarak hizmet ederken sanatçının kendi duygularını tuvale yansıtarak ifade etmesine de izin verir. Çünkü bu maddi bir nesne aracılığıyla düşünce ve duyguları iletme dilidir. Bir resim izleyicinin duygularına ilham vererek onu gören ruh üzerinde kalıcı bir izlenim bırakabilir.

Sanat bir kişinin kullandığı bir ifade eylemi, iletişim dilidir. Ama bu dil mutlak aynı dili bilen veya bu dile ihtiyaç duyan kişiler için vardır. Eleştirmenler sanatın net bir tanımını oluşturabilmek için yüzyıllar harcadılar. Bir çerçeve, bir sınır içerisine konmaya çalışılsa da sanat potansiyeli gereği genişlemeye devam ediyor. Böylesine genişleyen bir yapı sadece yaratıcısının ve izleyicisinin hayal gücü ile sınırlıdır.

Bir koreografi hikayesinin yazılmasından, müzik ve müzisyenlerine, sahne tasarımından, kostümlerinin yaratılmasına kadar başka sanatsal ürünleri de bünyesinde barındırır. Güzel sanatların sözel olmayan formu olarak dans, bir dansçının hikâyelerini, duygularını, tutkularını bedeniyle ifade etmesine izin verirken, seyircisini de tüm bu içinde barındırdığı tılsımlı atmosferiyle kendini ifade etme, kendini tanıma yoluna nazikçe iter.

O yüzden iyi sahnelenmiş bir baleden, bir müzikalden, bir tiyatrodan, bir sergiden çıkan izleyici veya iyi bir kitabın son sayfasını okuyup kapatmış kişi, bir süre gerçek dünyaya adapte olamadığı o kısacık vakte, o duygu ve heyecanına dönüp defa kez bakmalıdır.

O ağızdaki tat, göğüsteki çarpıntı, akıldaki olasılıklar, ruha bırakılan hafiflik, başka bir dille hayatla ve kendinle kurduğun o yeni bağlantı. İşte tam da geride bize kalan o duygudur sanat.

Mustafa Deniz Sertel Yoklama

Kurban Bayramında koyun boğazladığı keskin bıçak, beyaz çarşafı örtülen cansız bedeninin iman tahtasının üzerinde duruyordu. Kıpırtısız, boylu boyunca divanda yatan ince, zayıf yapılı vücut aniden yerinden kalkacak, odanın içini dolduran kalabalığa şaşkın gözlerle bakacakmış gibi geliyordu Mehmet'e. Babası öldüğünde yedi yaşındaydı. Dün gece yorgun argın işten gelen adam, televizyonun karşısındaki divana kendini zor atmış, yatağındaki soğukluğu hisseden anası kuşkuyla kocasının yanına yaklaşmış, önce seslenmiş, sonra nazikçe dürtmüş, en sonunda da öldüğünü anlamıştı. Kadının sabaha karşı gün doğmadan attığı çığlık, Mehmet ve kız kardeşi Gülsüm'ün tatlı uykularını bıçak gibi kesip bölmüştü. Burnunda şişerek baloncığa dönüşen sümüğünü çekip, için için ağlayan Mehmet'in ela gözleri, babasının başucunda ağıt yakan anasına bakıyordu. Mehmet ve Gülsüm ilk kez bir ölü görüyorlardı ve bu ölü de babalarıydı. Gözlerini odada gezdiren Mehmet, komşu kadınların neden babası için ağlayıp sızladıklarına anlam veremiyor, anasının ellerini kolonyayla ovalayan, dudakları kıpır kıpır oynayan yaşlı kadının hareketlerini dikkatle izliyordu. Evin reisliğini üsteleneceği yük şimdiden küçük, zayıf omuzlarına binmişti. Odanın köşesinde bir taburenin üstüne konulan vantilatör, babasının cesedine doğru sabitlenmiş, üzerine örtülen çarşafı hafiften dalgalandırıyor. Artık babası yoktu ve bir daha olmayacak, kışın mandalina, yazın da çilek getirmeyecek, eşek taklidi yaparak sırayla sırtına Mehmet ve Gülsüm'ü bindirmeyecekti. "Bundan sonra mandalina ve çileği ben alacağım" diyordu Mehmet içinden, babasının sırtına bindirdiği Gülsüm'ün odayı inleyen neşe dolu gülücüklerini hatırlayarak. Ela gözlerini saklayan yukarıya doğru kıvrılmış uzun kirpiklerinin ucunda gözyaşlarının damlaları birikiyor, yumruk yaptığı elinin tersiyle yaşlarını siliyordu. Bugün okulun ilk günüydü. Yaz sıcakları yerini sonbaharın ılıklığına, tatlı esintilerine devretmişti. Mehmet ile birlikte gözleri yaşaran biri daha vardı. İlkokul öğretmeni Sezai, meslek hayatının ilk saatlerinde keyifle gülüyor, karşısındaki sıralara oturmuş öğrencilerine gülücükler saçıyor, tanışma dersinde yoklamanın nasıl alınacağını öğretiyordu. On yedi kişilik sınıf listesini okuyunca gülmeye başlamış, bir türlü durduramadığı gülmesi gözlerinden yaşlar akan kahkahaya dönüşmüştü.

Ali, Ayşe, Cemil, Işık, Oya, İpek, Pınar, Jale, Veli, Çetin, Emel, Kaya, Ömer, Birol, Sibel, Erkan ve Mehmet.

“Maşallah. Sizlere okuryazarlığı öğretmek için kullanacağım fişlerdeki herkes benim sınıfımda toplanmış,” diyen Sezai Öğretmen, kendince komik gelen bu benzerliğe gözlerinden yaşlar gelinceye kadar gülmüştü. Ölmüş babasına ağlayan Mehmet ile arasındaki fark, göz pınarlarında oluşan sahtelikti. Adını beyaz, soyadını mavi renkte tebeşirle kara tahtaya yazan Sezai Öğretmen, gözleri pırıl pırıl parlayan ve kendilerini tek tek tanıtan beyaz yakalı mavi önlüklü öğrencilerine, kolları göğüste bağlayarak arkaya yaslanıp oturlan ‘çiçek’ nasıl olunur hareketini öğretiyordu. Öğretmen, “çiçek olun!” dediğinde, herkes bu şekilde oturacaktı. Mehmet haricinde sınıfın mevcudu tamdı. Mehmet’in neden okulun ilk günü gelmediğini arkadaşlarına sorma gerekliliği görmeyen Sezai Öğretmen, sınıf başkanlığına Ali’yi, yardımcılığına da Ayşe’yi seçmişti. Ertesi gün ilk derste isimleri okunan öğrenciler ayağa kalkıyor, “Burada öğretmenim” diyerek küçük bedenlerini gösteriyor, sonra yerlerine oturup çiçek oluyorlardı. Mehmet yine yoktu ve öğretmen pek de önemsememişti, okulu daha ilk günlerinden asan öğrencisinin yokluğunu.

Minik avuçlarının içinde sıkıca tuttuğu naylon poşetlerin birinde beş adet su, diğerinde on tane mendil vardı Mehmet’in. Başında uzun kürekli, rengi solmuş kırmızı şapkası, yakası yırtık sarı tişörtü ve beline bol geldiği için ölen babasının kemeriyle doladığı (anası kızgın tıgla delmişti kemeri), uçları yıpranmış ayakkabılarının üstüne paçaları yığılan kot pantolonuyla, kent trafiğinin en yoğun olduğu döner kavşağının kenarında kırmızı ışığın yanmasını bekliyordu. Egzoz dumanlarından islenmiş suratına kederli bir hüznün dalgası oturuyor, büktüğü boynuyla elindeki su ve mendili göstererek kırmızı ışıkta bekleyen arabalara güvercin ürkekliğinde yaklaşıyordu. Camları açık arabalarında son ses müziklerini dinleyen ve saniyeleri sayan sürücülerin burunlarının dibine uzatılan su şişeleriyle mendiller umurlarında olmuyor, kimisi tersliyor, kimisi de hışımla camı kapatıyordu. Trafik ışığı kırmızıdan sarıya dönünce, aceleyle kornalarına basan sürücüler gaza abanıyor, Mehmet’i toz ve duman bulutu içinde bırakıyordu. Şapkasıyla yüzünü iyice örten Mehmet, tekrar beklediği yere geri dönüyordu. Bu sırada elinde zincir sallayan biri zayıf, diğeri iri iki çocuk yanına yaklaştı. “Burası bizim mıntıka! Bir daha seni burada görmeyeyim!” diyen çocuklardan iri olanı, Mehmet’in sağ gözüne sertçe bir yumruk attı. Yere kapaklanan Mehmet, elinde sıkıca tuttuğu poşetlerini bırakmamış, hemen toparlanmış, kalktığı gibi arkasına bakmadan koşarak kaçmıştı. Moraran gözü yanıyor, acısı başına vuruyordu. Kendini güvende hissettiği bir apartmanın kapısının önünde soluk soluğa durdu. Takip eden olup olmadığını anlamak için başını sağa sola çevirdi. Kimse yoktu. Vakit öğleyi bulmuş, karnı acıkmıştı. Parmak ucuyla şişen gözüne hafifçe bastırarak yokladı. Gözü yanıyor, başı zonkluyor, kalbi küt küt atıyordu. Bugün eve eli boş dönmek istemiyordu. Hiç değilse bir ekmek ve biraz çilekle eve gitmeliydi. Okulunun önüne geldi. Teneffüse çıkmış, okul bahçesinde oynayan yaşlıtlarına baktı. Şişen sağ gözü kapanmış, ince bir çizgi olmuştu. Tek gözüyle, çehresine yapışan korkmuş bakışlarıyla etrafı kolaçan etti. Mendil ya da su satan kimse yoktu. Zil çalmış, öğrenciler sınıflarına girmiş, öğleden sonraki yoklama yapılıyor, “Burada öğretmenim” diyen tiz sesler Mehmet’in kulağına çalınıyordu.

Okulu çevreleyen duvara sırtını dayayan Mehmet, kırmızı ışığı beklemeye başladı. Canı sıkıldıkça okula bakıyor, açık pencerelerden dışarıya yayılan cılız sesleri dinliyordu. Okulun çevresinde oyalanıyor, ışıpta duran araçlara yaklaşıyor, birkaç mendil ve su satıyordu. Zil çalıyor, çocuklar neşe içinde koşarak bahçeye çıkıyor, beş dakikalık teneffüs bitince tekrar sınıflarına giriyorlardı. Beklemekten sıkılan Mehmet, okulun demir kapısından girdi ve karşılıklı iki basketbol potasının yer aldığı bahçeyi geçerek, dört katlı binanın ilk katındaki açık pencerenin altında durdu. Parmak uçlarında yükseldi, kafasını hafifçe kaldırıp, tek gözüyle içeriye baktı. Lacivert takım elbiseli öğretmen bir yandan konuşuyor bir yandan da kara tahtaya yazılar yazıyordu. Mehmet, bu adamı hatırlamıştı. Annesiyle okula kayda geldiğinde kendilerini karşılayan bu genç öğretmen, “Benim sınıfımda olacaksın” diyerek yumuşacık gülümsemiş, öğrencisinin başını okşamıştı. Bir süre daha öğretmeni ve sınıfını dinleyen Mehmet, işinin başına geri döndü.

Akşamüstüne doğru elinde sadece bir şişe su ve iki mendil kalmıştı. Cebine doldurduğu madeni paraları avuçluyor, ara sıra sayıyordu. Paranın sıcaklığını ve eve ekmek, bir kilo da çilek götüreceği olmanın heyecanını tüm bedeninde hissetti. Trafik akışı seyrelmiş, okulun bahçe duvarını birleştiren uzun parmaklı demir kapısı açılmıştı. Okuldan çıkan araba sağa yaptığı manevrayla ilerledi ve kırmızı ışıkta durdu. Sürücü, yavaşça camı indirdi. Hemen yanına başka bir araç yanaştı. Dikiz aynasında ince kaşlarını kaldırarak, dikdörtgen yaptığı dudağının pembe rujunu tazeleyen kadın, vitesi boşa alan kocasına, “Ne olacak bu çocukların hali? Yapıp yapıp sokaklara sürüyorlar!” diyerek Mehmet’i işaret ediyordu. Okulun bahçesinden çıkan araca yönelen Mehmet, elinde son kalan su ve mendilleri sürücüye uzattı. Boynunu büken ve yüzünü şapkayla gizleyen çocuğun elindekileri gülümseyerek alan sürücü, cebinden çıkardığı bozuk paraları Mehmet’in minik avcunun içine döktü. Bir gözü ışığa, diğeri çocuğa bakarak tüm sevecenliğiyle sordu Sezai Öğretmen;

“Adın ne senin?”

“Mehmet Bayram! Burada öğretmenim!”

***Seni hayal kırıklığına mı uğrattım, dedi, yoksa değiştim mi ben.
Hayır, birbirimizi nasıl bulduysak öyle kalmıştık. Aşk öylece
beklemez, bizimkisi iki buçuk yıldır bekliyordu.***

Umut Kaygısız
Tilki Daha O Zaman Avcıydı

Beş duyu organını emri altına alıyor Herta Müller. Oku, okumakla kalma gör. Görürken işitmiş gibi ol. O kadar sesin arasında dolaşırken kokuyu ihmal etme. Haydi durma! Çek içine. Sonra kokuyla da yetinme, dokun her birine. Dokunup da tatmamak olur mu hiç? Unutma ki lezzetten kaçılmaz. Dilin, damağın alışsın gördüklerine. Oku ama asla okumakla yetinme. Çünkü kitap, zaten hayattan bir parçadır ve o parça, her şeyiyle senin olmalıdır. Ha, sen onu sahiplenmek istemiyor musun? Peki. Olabilir, sen bilirsin. Ama sen korkup kaçarken, o seni çoktan dâhil etti kendine, bunu da unutma. Oku. Hipnotize edici bir roman, bizi bir kez daha Çavuşesku'nun Romanya'sına götürüyor. Klostrofobik bir fabrika, bir çiftçi kasabası, açlık, intihar ve duman çevresinde örgüsünü oluşturuyor. Çingeneler ve gizli polis dışında hiç kimsenin çok fazla umuda sahip olmadığı bir "totaliter" kasabada çiftçiler çok yer, çok içerler, çünkü her şeye sahiptiler; az konuşurlar, çünkü çok şey bilmektedirler. Herta Müller "bir" ülkenin maddi ve varoluşsal güçlüklerini şimdiye kadar hiçbir yazarda görülmeyen benzersiz bir şiirsel gerçeklikle yazıya geçirirken çağdaş bir Rabelais'ye dönüşüyor.

"Tilki Daha O Zaman Avcıydı", insanları görünmeyen biçimde birbirine bağlayan değer yargılarından bağımsız olarak anlatırken, Müller, her daim hayatın içerisinde kalan kahramanlarını devleştirmemeye özen gösteriyor. Rengârenk evlerden çıkıyor yazar. Arkasına dönüp bakıyor ama pişman olmadan yürümeyi sürdürüyor. Sonra gördüğü başkalıkları hafızasında tutarak kılıksız sokaklara girmekten çekinmiyor. Kaldırımların boyunu ölçer gibi sayarak atıyor adımlarını, araba seslerine kulağını tıkamayı ihmal etmeden. Ama her koşulda insanda kalıyor, biçimlendirdiği insandan taşan kelimelerine rağmen.

Sonra daha enteresan bir şey yapıyor. Anlattığı olaylar karmaşası karşısında neye uğradığınızı şaşıracağınızı önceden bildiği için, bir köşeye çekilip kıs kıs gülüyor. Ve gözlerini bir an bile sizden ayırmadan, tüm olan biteni figürlerle dolu anlatımın içerisinden çekip çıkarmanızı sakinlik içerisinde bekliyor. Direnç göstermeyen ve imgeler havuzunda boğulmaktan korkanları kapı dışarı edecek kadar insafı da değil ne yazık ki. Böyle bir durumda, irili ufaklı karakterlerin arasında geçenleri bulmacanın içerisine yerleştiremediyseniz yandınız demektir. Çünkü elinde bir de tabancası var Herta Müller'in. Sıkıca tuttuğu silahını gösteriyor okuruna. İçinde kurşun var mı yok mu? Bu bir tehdit mi yoksa kötü bir blöf mü? İşte arada kalmışlık sizi öykünün labirentlerinde yepyeni sokaklara ite dursun, kaybolduğunuzu kendinize dâhi itiraf edemeyecek kadar bağlanıyorsunuz tilkiye.

Tilkiye mi? Tilki mi dedim ben? Tilki evet. İşin sırrı; hikâyede gizlenen ama her kapı açıldığında karşınızda biten, yürürken değil de, durduğunuz zaman fark edebildiğiniz tilkide. Asıl mesele onu hem fark edip hem de ısrarla es geçmek, o yokmuş gibi davranmakta. Aşına olmaya başladığınız karakterler birdenbire ete kemiğe bürünürken, karmaşık gözükten olay örgüsü tilki sayesinde şekilleniveriyor. Bu esnada bir tek şeyden hiç ödün vermiyor Herta Müller: Tasvir.

Kurnazlığıyla ün salmış tilkiyi çok farklı bir rolde çıkarıyor karşımıza. Hatta uzunca bir süre tilkinin gelmesini bekliyor, biraz abartıp ona “Nerede kaldın?” diye soracak bile oluyorsunuz. Ama geldikten sonra da onu tekrar göreceğiniz her ana anlam yüklemesi yapmak için farklı bir bekleyiş tutsak ediyor okuru. Yani alışık olunmayan döngüsü ve taşları yerli yerine oturtmak için bulmaca çözme hüneri gerektiren bir durumu var Tilki Daha O Zaman Avcıydı'nın. Kısa kesitler halinde öyküdeki tüm kahramanların anlık durumları ve bu durumların perde arkasındaki psikolojik alt yapılarını gayet süslü bir anlatımla verebilmiş Müller. Zengin tasvirleri, okura nefes aldırarak bilmiyor anlayacağınız.

Herta Müller için güneş kızgın bir kabaktır; ele batan iğnenin anası dünyadaki bütün iğneleri doğurmuş olan en eski iğnedir, kavaklar yeşil bıçaklara benzer, ölüm ise birkaç günlüktür. Bürlesk olarak da tanımlayabileceğimiz bir ortamda, dikkatler yavaş yavaş biri öğretmen, öteki mühendis olan iki arkadaş üzerinde yoğunlaşır. Kahramanlardan biri bir polis şefine âşıkken öteki bir çingene müzisyenle olan ilişkisi nedeniyle soruşturmaya uğramaktadır. Bu noktadan sonra olaylar pek de hızlı olmadan ama merak unsurunu her daim taze tutarak devam eder ve farkında olmadan o eşsiz tasvirleri, günlük konuşmalarınızın içine yerleştirmeye başlarısınız.

Aslında onu farklı kılan şeylerin başında geliyor bu zengin anlatım birikintileri. Çünkü görselliği bu kadar besleyen tasvirlerle kolay kolay denk gelemezsiniz. Yazarın yaptığı sıra dışı benzetmeler, “Müller'in insanlarını” (Bu kitabı okuduktan sonra böyle bir tabir buldum kendimce) sokakta gördüğünüz herhangi birine dönüştürüyor. Okurken zorlanacağınız nokta, olayların birbirinden bağımsızmış gibi ufak parçalar halinde ortaya dökülmesi. Konudan konuya geçiyormuş hissi veren Müller, esasında okurunu zorlama gayesinde. Doğal ve büyük bir atmosfer yaratma becerisini, okuru günlük hayatın ortasına bırakmakta bulmuş.

Hâl böyle olunca, elbette etrafımızda gördüğümüz her bir detayı büyük bir özenle işlemesi, yazarın kusurlarını azaltma çabası olarak görülebilir. Ama asla başarısını gölgelemez.

Eleştirmenlerin de belirttiği gibi “Almanca edebiyatta benzeri bulunmayan” bir yazarın ürünü olan Tilki Daha O Zaman Avcıydı’yı herhangi bir roman türüne sokmak kolay olmasa da onu bir “dedektif romanı” olarak tanımlarsak yanlış yapmış olmayız. Romanın bir başka çarpıcı yanı da yüreğin vuruş temposuna benzeyen yazılış ritmi. Yürekteki Hayvan’dan sonra Tilki Daha O Zaman Avcıydı ile Herta Müller, çağdaş romanın keşfine çıkan okurun önünde roman sanatının yepyeni bir ufku açılıyor.

Epey karmaşık ilerleyen kitap okurunun zekâ seviyesini ölçerken, sona doğru çözüme kavuşan sırlarıyla birlikte, hayatın akışı içinde kalan insan manzaralarını da görünür kılıyor. Bu noktada okura verilmiş cömert samimiyetin karşılığını bulması gibi Müller’i anlamak. Bilindik gerilim romanlarına ters paralelde ilerleyen kitap, katilini kendi elleriyle teslim etmeyecek kadar kurnaz olduğu için tilki biraz da. Bilincinizi ve algılarınızı sonuna kadar açmadan okursanız, yazara haksızlık etmiş olursunuz. Zira domino taşı nezaketiyle dizilmiş olay örgüleri ve aheste hareket eden insan manzaralarında gizlenen betimlemeler, beş duyunuz için ısmarlanmış, eşsiz bir lezzetten aşağı kalmıyor.

“Tilki Daha O Zaman Avcıydı” gerilim ile psikolojik türün ustaca harmanlaması olmakla birlikte, Herta Müller’in anlatım servetinin, okurları gülümseten dev mirası olarak da kabul edilebilir aynı zamanda. Farklı bir tat bırakacağından emin olduğum kitap, belki de benzerine bir daha hiç rastlayamayacağınız türden. Değişiklik arayan ve zekâsını elinde tuttuğu kitaptan esirgemeyenler için özel tavsiyemdir. Keyifli okumalar dilerim.

Kaynak: Telos Yayıncılık, 1998, Birinci Basım. Çeviri: Nesrin Oral

İtalik yazılan alıntılar kitabın arka kapak yazısından alınmıştır.

Melek Dünder Ağrı

Başımı sağa döndürünce varlığını daha az hissediyorum. Ama biliyorum oralarda bir yerlerde... Sırtımdan başıma doğru uzanan kasların arasında...Büyük bir yılan gibi uzanıyor. Nasıl tabir edeyim ki? Başka bir memleketten göç edipde, orada yaşamakta olan insanlardan farklı; o memleketin yerlisigibi davranıyor sanki. Ekilen bahçede toprağa daha sıkı tutunan arsız ayırık otlarına benzetiyorum onu.

Nisan havasının kâh kapanıp kâh açılan güneşini cazip bulmuş pılıyı pırtıyı toplayıp çok uzakta olmayan parka atmıştık kendimizi. Etrafta bizim gibi bu güzel günü fırsata çevirenler vardı. Başımı hafifçe arkaya ittim nasıl da kasıyordu. “Beni burada da mı buldun?” dedim, eski bir düşmana rastlamışçasına. Ama bu sefer sağ kürek kemiğimin üzerine kaymıştı. Bakar mısın, kaçak bina inşa etmiş resmen. Sırtıma yetişemeyen sağ elimin işaret parmağını boynumdaki yılanın yerleştiği yere bastırıyorum. Parmağımın tek başına kuvveti yetmiyor onu alt etmeye. Gezdiriyorum boynumun etrafında; avuçlarımı, sıkıyorum hafiften,nasıl da sert. Diğer elimin işaret parmağını da koyuyorum bu sefer, ikisiyle aynı anda tek noktaya basıyorum. Hoop değiştirdi yerini, daha yukarılara kayd.

İki kişi köpeğini gezdirmeye çıkmış. Sanırım köpek gezdirme arkadaşları. Pek cinslerini bilmem ama küçük ve tüylü bunlar. Her ağacın, çalının dibini koklayıp işiyorlar. Arada birbirlerine yaklaşıp koklaşıyorlar, sonra devam ediyorlar oyunlarına. Beyaz olanın sahibi siyah maske takıyor.

İşte yakaladım onu, parmaklarım uyuşturmuş resmen. Derimin iyice dibine kaçtı mübarek tam üstündeyim. Basarken aynı anda başımı da iki yana sallıyorum hızlı hareketlerle. Bu sefer kaçırmadım, içime işliyor sızısı. Sonra etraf geliyor aklıma. “Bu kadın ne yapıyor?” demezler mi diye iç sesim uyarıyor.

Doğru ya! Eller boyunda, devamlı kafa sallayan ve Şimdi yakaladım seni diye kendi kendine konuşan bir kadın görüyor onlar. Hissiyat bende hâlbuki...

Bırakıyorum yılanı serbest, kamp masamın üzerindeki çayına götürüyorum bu sefer elimi. Kavriyorum fincanı, bir yudum alıyorum çaydan, yok buz gibi olmuş. Hiç sevmem soğuk çayı, bir de son zamanlarda Őekersiz yaptık iyice tadı kaçtı. Ama farkettilmiyorum bunu, güzel bir Şey içmişim gibi memnun kolaçan ediyorum çevreyi. Yaşlı bir teyze rutin hareketlerle yürüyüp geçiyor parkın içinden. Köpeklerin sahipleri koyu bir sohbeta dalmışlar. Acaba gerçekten gitti mi diye başımı önce iki defa sağa döndürüyorum. Yok ortalıkta. Sonra aksi yöne omuzumun üzerine yatırıyorum, kasılmayı hissediyorum kaslarımda. Kaslar isyan ediyor. “Ne arıyor bu yabancı bizim aramızda?” diye haykırışları...

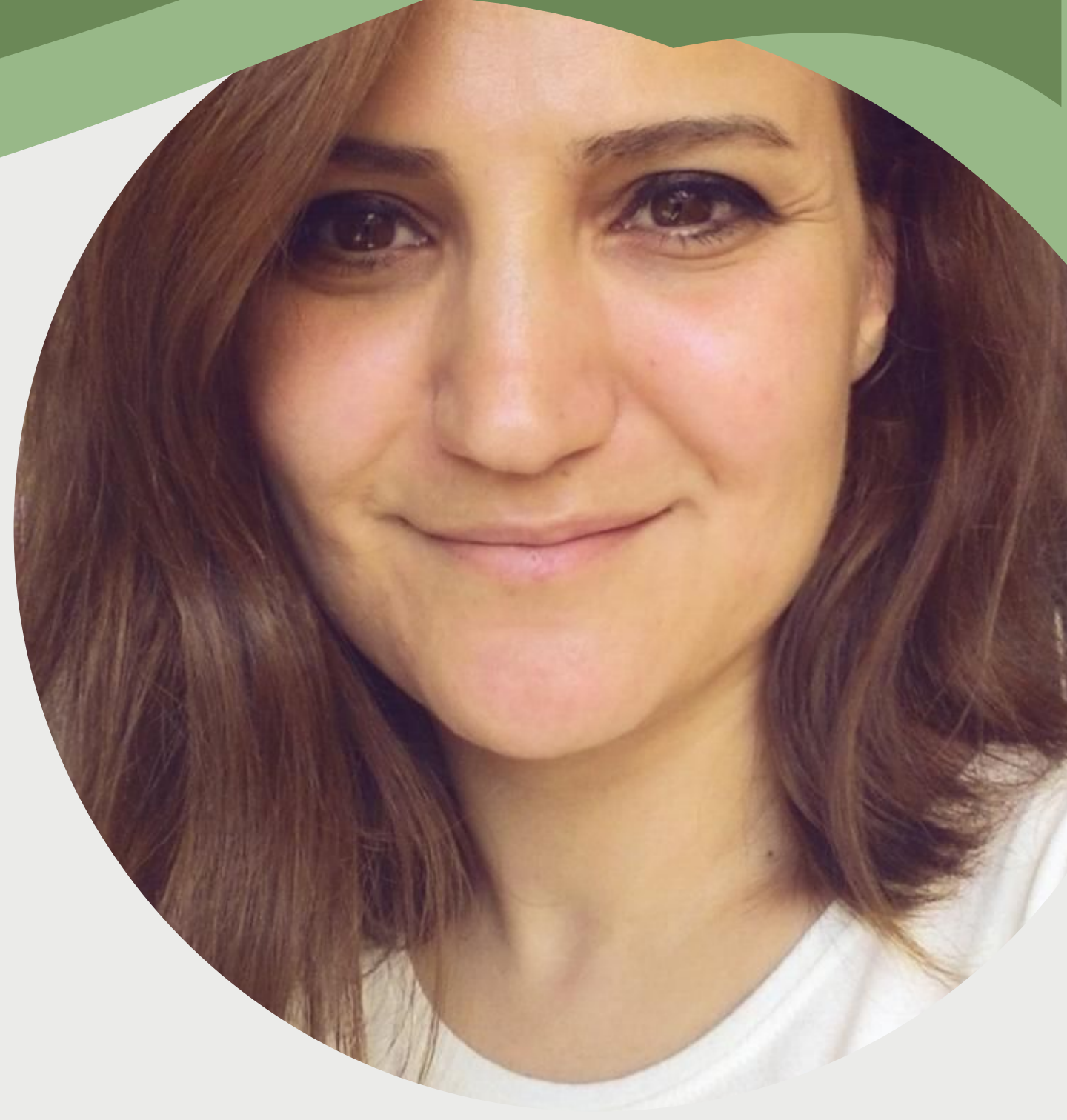
Bir sağa bir sola çeviriyorum başımı, aşağı yukarı deviriyorum yeniden. Kimse görüyor mu diye kolaçan ediyorum. Ben böyle kıpraşıp dururken, yerdeki çimlere kayıyor gözüm. Güzellikleri seçiyorum yerdeki. Aman tanrım yeşilliklerin arasından mine mine, renkli çiçekler fıskırmış. Öylesine minikler ki ancak iyice eğilince görülüyorlar. Ayaklarımin altında hepsi, hiç sesleri çıkmıyor gariplerimin.

Daha geniş açıdan bakıyorum, yeni yeni yeşermeye başlamış doğaya. Kamp sandalyemin bir ayağının altına ilişiyor gözüm. Toprakta kalmış. O da ne karınca yuvası, farkında olmamışım. Karıncaların yuvasının tam ağzına denk getirmişim sandalyemin bir ayağını. Nasıl da dikkatsizim. Yuvalarını dağıtmışım, başka bir taraftan yol bulup ilerlemeye çalışıyorlar. Ağrıma kızıyorum, “bana bir göz açtırmadın” diye. Sandalyemi alıp kalkıyorum daha fazla zarar vermeden.

Selva Ezgi Yücel

**Keşke Bugün Kendimle
Karşılaşsaydım**

“Bizi yere çalmaya yeminli bu dünyanın üzerinde, dilenecek tek şey var belki de: Delirmeyelim.”

Demir perdeden çalıştığı fabrikada üretilen giysilerin ceplerine pusulalar koyarak kurtulmaya çalışıp, komünistlere enselenen bir çocuk-kadın. Romanın sert gerçekçiliği aynı alıntıdaki gibi okuru yere çalmaya yemin ediyor. Bu gerçekliğin roman kahramanı tarafından duygusuz denebilecek bir düzlükle anlatılması çarpıcılığını artırıyor. Duygusuzluğu ile ne zaman yere çalınsa ruhu ile bedenini birbirinden ayırmak suretiyle aklını korumaya çalışıyor.

“Bir kadın, herhangi bir günde nasıl görüldüğünü bilir. Ele kondurulan bir öpücüğün can yakmadığını, ıslak olmadığını ve elin üstüyle ilgili olduğunu da bilir. El öpme sanatını erkekler kadınlardan daha iyi bilir, muhakkak Albu da bilir. Kafası buram buramAvril kokar, kayınpederimin de kullandığı bir Fransız parfümüdür bu, parfümlü komünistin.

Baskın rejimin nefes aldırmayan, insanın üstüne kara bulut gibi çöken ağırlığında, ilk kocasından canını zor kurtarmış, fabrika memuru kadın çareyi ürünlerin ceplerine gizlice koyduğu pusulalarla İtalya'dan bir Marcello düşürerek kaçmayı planlar ancak fabrikadaki jurnalciler tarafından yönetime ispiyonlanır ve sık sık sorguya çağırılır. Çağrılı olduğu günlerde kendince totemler yapar, aynı giysileri giyer ama sonuç değişmez. Sorgucu da bilir bir yere varılamayacağını ancak kedi fare oyununa devam eder.

“Yargıçların çocukları da dünyadan haberdar olur, bu ülkedeki herkes gibionlar da Karadeniz'e gider. Uzaklara bakar ve herkes gibi onlar da tüm varlıklarıyla, baştan ayağa herhangi bir yere çekilirler. Durumları kötü olmasa bile şöyle derler: Buradaki yaşama sonsuza dek katlanamam. Tıpkı Lilli ile benim gibi, yargıçların çocukları da, sınırdaki askerlerin ötesinde gökyüzünün ta İtalya'ya ya da Kanada'ya, buradan daha iyi yerlere uzandığını bilir.”

Faşizm yıkılmıştır, yerine yazarın kendi deyimiyle “parfümlü komünistler” gelmiştir. Dedesi ve ninesini köylerinden edip deve dikenini yatağında yaşamaya süren subaylardan biri -aynı zamanda eski kayınpederi-, kahramanı sorguda sıkıştırıp bastırarak posasını çıkarmaya çalışan Albu, fabrikada gönderdiği pusulaları bulup onu ispiyonlayan Nelu... Her biri bu parfümlü komünizmin inançlı neferleridir. Her şeyden, herkesten şüphe duyarak, benliğiyle yaşadıkları arasına kalın bir duvar örerek, ruhunun çekirdeği zarar görmesin, en azından olduğu gibi kalsın diye çabalayan bir kadın. Çağrılı olduğu sorguya giderken yaptığı tramvay yolculuğu boyunca bilinç akışı tekniği ile anlattığı hikâyesi, şiirsel diliyle okurun kalbine damga vuruyor.

Savaşların kazananı yoktur, hatta çoğu zaman savaştan bile daha kötüsü bittikten sonraki enkazı kaldırmaya çalışmaktır. Uğranan maddi ve manevi zararlar bir yana savaş insanın kendine ve insanlığa olan inancını bitirir. Keşke Bugün Kendimle Karşılaşmasaydım işte tam olarak o kırılma anının romanıdır, yitirilenlerin ve bir daha yerine koyulamayacak olanların.

Yararlanılan Kaynak=Siren Yayınları-Nisan 2015-Çeviren-Mustafa Tüzel

İnan Palancı Ağabeye Mektup

“Bu mektubu, sana, soluk turuncu bulutların, açık gri bulutlardan itinayla uzakta durmaya çalıştığı bir akşam vakti yazıyorum. Yazmaya yeni başladım, hatalarım olabilir, şimdiden kusura bakma. Ölümü düşüneceğimiz zamanlara daha çok vardı, birer çocuktuk ve senin varlığından haberimiz bile yoktu. Üzerinde kocaman çatlaklar olan bir tepenin ortasında tek ve küçük bir ağacın gölgesine sığınırdık. Sonra bu ağacın altında küçücük ayaklarımızla sızrar, bir dalı tutar ve orada sallanırdık. Tek elimizle tuttuğumuz kalınca bu dala, hayata tutunur gibi tutunmaya çalışırdık. Üzerinde rengârenk bezler bağlı olan ağacın, hemen alt tarafında serinlediğimiz, mermerden kocaman bir mezar bulunurdu. Biz, bu mezarla başlayan mezarlıkta demir korkuluklarla çerçevelenen mezarlar ve mezar taşları arasından dışarı çıkmaya çalışan küçük insan iskeletlerine aldırış dahi etmeden ama mezarların tepelerine de basmadan huzurla oyunlar oynardık çocuk kalplerimizle. Bazı zamanlarda, dallarına kollarımızın ancak yetiştiği, rengârenk ağacın sol tarafında toprak rengi, kocaman bir çatlağın içinde ana rahmi misali kendimizi toza, toprağa bular ve kaybolurduk. Sonra mezarlığın sağ tarafında bulunan kocaman çeşmeye gider, üzerinde oynar ve daha sonradan fark edeceğimiz tüm kayıplarımızı telafi etmek ister gibi kana kana su içerdik. Şu an ne hissettim? Sana yazınca bu tuhaf hatıraların değeri kayboluyor gibi... Ya da hatıraların kendisinin değil; esintisinin güzel olduğu fark ediliyor, ama ne olursa olsun... Şuan sana bakıyorum... Üzerindeki çizgili pijamanla eski bir ceketin üzerinde oturan ve hiç büyümeyecek olan çocuk haline... Sararan bu fotoğraftaki sarı kıvrıcık saçlarına, elinde tuttuğun küçük kaşığa, ağzından kurtulmaya çalışan küçük kedi diline... Şuan sana bakıyorum... Sadece iki yaşında olan ve hiç büyümeyecek küçük ve masum gözlerine ve arkanda yükselen çam ve akasya ağaçlarına... Sahi, bu ağaçları hiç tanımadın sen, değil mi? Tamam, biraz daha detaylı anlatayım. Mesela, çam yapraklarının buruşuk bir tadı ve insana taze bir serinlik ve değişim hissi veren güzel bir kokusu vardır. Akasyaların ise tadı güzel ve dalları beyaz...

Yalnız, bil isterim; akasyaların güzel sesli ağustos böceğini hiçbir zaman yakalayamazsın. Bir de plastik bidonlarla su doldurulan ve ilk defa âşık olunan sihirli çeşmenin hemen yanı başında sonsuzluğa uzanır gibi uzanan kocaman bir ceviz ağacı ve bu ağacı rüyalarında görüp uyandığı zaman unutan insan kalabalıkları... Toz toprak, lağım kokuları ve diken, duman naylon kokuları arasında geçirilen ve şimdilerde biraz da küçümsenerek bakılan o çocuk hallerine daha içten bakabilse insan... O küçük ve güçsüz bedenlerin çok daha güçlü ve gerçek duygulara sahip olduğunu görebilse insan... Geçmişini özlemle anmamızın asıl nedeninin, ölüme yakın oluşumuzdan değil de ilk öpüşmenin getirdiği esriğin peşinden koşmamız olduğunu bilebilse insan... Serin bir duvar vardı... Dibinde serin ve nemli toprak bulunan... Ve beraber oyunlar oynanan kısa, siyah saçlı, güzel bir kız çocuğu... Kulağa giren makas böceğini ve aşkın ilk halini öğreten bir kız çocuğu... Elinde, anne yadigârı fildişi taklidi bir ayna bulunan... Bir de kulakları kapatan turuncu bir bere... Hayatlarımız, biz doğmadan şekillenmeye başlıyor. Bazen sadece senin boşluğunu doldurmaya çalışan bir ruh olarak görüyorum kendimi. Sonra, günler boyunca yağmurdan korunmak için naylon brandalarla kapatılan mezar yerini düşünüyorum ve seni çok ama çok seviyorum...

Korktun mu? Korkmamışsındır... Korku için bile bilmek gerek. Karı, yağmuru tanımadan... Aşkını, sevinci bilmeden... Ölümün ne olduğunu bilmeden... Gitmek... Öylece sessiz sedasız... Ne tuhaf değil mi?

Seni çok ama çok seven...

Kardeşin Refik Durukan

Burcu Aydın Altın Sihirli Simitler

Evvelki günün sabahına göre daha sabah olan bir güne uyandım. Kronik baş ağrım ile uyanmadığım sabahlar, bana göre her zaman daha sabahtı. Zira o sabahın, yeni bir güne ait olduğunu hissediyordum. Ninemin, her yıl içini yeni çırpılmış yünle doldurduğu bu sıcak yorganın altından çıkıp perdeyi açmak bir hayli zor geliyordu. Kolumu yorganın altından çıkarıp, demir yatak başlığımın kuş figürüne asmış olduğum kol saatime uzandım. Rengi laciverte çalan siyah kordonu eskidiği için artık koluma takamasam da bu haliyle de hiç yoktan sabahları işimi görüyordu. Yün yorganın altındaki sevimli sıcaklığın odanın içinde olmadığını, çıkardığım kolumun bir anlık üşümesiyle hissettim. Saat dokuzu geçiyordu ve güne başlamak için geç kalmıştım. Yatağımdan çıkıp pencerenin önüne geldim ve turuncu çiçek desenli, naftalin kokan perdeyi açtım. Saat dokuzu geçmesine rağmen odamın içine dolamayan gün ışığı, insanı boğan karanlığıyla kuru ayazlı bir kış mevsiminde olduğumuzu hatırlattı bana. Giyinmek için arkamı dönerken solumda kalan küçük masaya çarptım. Dün gece birkaç sayfasını daha okuyup masanın üzerine koyduğum, anneme ait olan kadife kapaklı defter ilişti gözüme. Geçen aylarda, yüklükteki yorganları çıkarırken geçmişti elime. Daha önce hiç görmemiştim. Hoş gülkurusu rengi ve yumuşak kadifesiyle iyice merak uyandırmıştı bende. Merakıma yenik düşüp sayfalarını çevirmiştim. Özenle kaleme alınmış şiirler, küçük notlar, tarihler ve birkaç karalamadan oluşuyordu. Yazları köyden topladıklarımızdan olduğu belli olan lavanta kuruğu ise defterin ortasında yerini bulmuştu. En arka sayfasına da babamın gençliğine ait bir vesikalık fotoğraf koyulmuştu. Deftere yazılanları okumamak için kendimi zor tutmuştum. Her kime ait ise rızasını almam gerekirdi. Merdivenlerden koşarak salonda olan annemin yanına inmiştim. Ceviz oymalı yeşil koltuğa oturmuş iğne oyası yapıyordu. Defteri elimde sıkıca tutarak heyecanla sormuştum: “Anne bu kimin!?” Başını yukarıya kaldırıp, şaşkınlık ile gülümseme arasındaki yüz ifadesiyle deftere bakarak, “Hay Allah! Onu da nerden buldun?” demişti. Bir an önce sorunun cevabını almak isteyerek cevap vermiştim: “Yüklükten buldum. Yorganları çıkar demiştin ya. Haydi söyle. Kimin bu defter!?” Ayağa kalkıp elimdeki defteri alarak, “Yanlış yorganları çıkarmışsın be çocuğum!”

Eski yorganlar onlar. Toplamak lazım şimdi oraları. Dağıtmışsındır.” demişti iç çekerek. Sonra yine yeşil koltuğa oturup, eliyle defterin kadifesini düzelterek, “Benim bu defter. Yıllar oldu yazmayalı. Evlenmeden önce baban mektup yollardı bana. İçinde şiir sayfaları olan. O şiirleri tek bir deftere yazıp birleştirmek istemiştin. Birkaç cümle de kendim karalamıştım işte.” demişti. Şaşırmıştım. O sert duruşlu babamın şiirlere ilgi duyması tuhaf gelmişti. Heyecanla sormuştum: “Gerçekten mi? Peki okuyabilir miyim defterini? Lütfen!” Gözlerini büyütüp bana bakmıştı. “Aman be çocuğum! Ne yapacaksın okuyup? Haydi git yüklüğü topla.” demişti sehpadaki yazmaların arasında iğnesini ararken. Süt isteyen bir kedi yavrusu gibi bakıp, çocuksu bir ses tonuyla, “Lütfen anne! Okuyup yerine kaldırıyorum. Lütfen!” demiştim. Kıyamaz bir tavırla yüzüme bakmıştı. Böyle bakmama asla dayanamazdı. Mecbur kaldığı belli olan ses tonuyla, “Peki madem. Yüklüğü topla ama. Hay Allah! Hay Allah!” demişti utangaç gülümsemesi eşliğinde.

Birkaç ay evvel elime geçen bu defteri, geceleri yavaş yavaş okuyordum. Beni, annem ile babamın gençliğine götürdüğü için hemen bitmesini istemiyordum. Şimdi gözüm ilişince tekrar sayfalarını çevirdim. Kaldığım yeri buldum. Aşk ve huzur dolu dizeler ruhuma işledi. İnsanın aşık olası geliyordu...

...“Sen benim dünyaya baktığım pencere misin Ayşe

Ufak bir mutfak penceresi, üzerinde dantel perde

Senden içerime giren hava hep yağmur kokusu

Her dakika işleyen iliklerime

Senden gökyüzüne göz atmak bir lütuf

Senden bakılan ağaç başka renk, gök başka yakın, kuş başka sesli...

Aşk, bir ufak pencere kenarındaymış Ayşe; huzur, dantel oynatan rüzgârdaymış.”

Sen kimsenin göremediği, benimse başkalarına kör olduğummuşsun...”

Talip YAKICI

Defterin sayfalarındaki şiirler çoğunlukla Talip Yakıcı isimli bir şaire aitti. Okulda bile hiç duymadığım bir isimdi. Annemin isminin Ayşe olması, babamın isim değiştirerek şiir yazdığı hususunda bende şüphe uyandırmıştı. Fakat babamın sert mizacı, bu olasılık için pek müsait değildi. Bu şüphe ve hayallerden uzaklaşıp artık giyinmem gerektiğini hatırladım. Üzerime paçalarını botlarımla basmaktan eskittiğim kotumu ve gök mavisi kazağımı geçirip banyoya yöneldim. Lavabonun üstündeki, köşesi kırık aynaya baktığımda; şakağımdaki yastık izini ve iki gün evvel kestığım sakallarımın çıktığını gördüm. Lavaboya yapışmış olan ince sabunla ve keskin soğukluktaki suyla yüzümü yıkadım. Artık uyanmış olmalıydım. Gıcırdayan ahşap merdivenlerden mutfığa indim. Ocağın üstünde kaynayan çaydanlığın buharı, mutfığı bir hayli ısıtmıştı. Ninemin yün yorganından farksızdı. Üstelik mis gibi çay kokuyordu. Tezgâhın yarım metre ilerisine konumlanmış, bir ayağı kısa olan masada oturan babama "Günaydın baba." diyerek en sevdiğim seramik fincana çay doldurdum.

Epeydir uyanık olduğu anlaşılan babam, masanın üstüne koyduğu dirseklerini kıvrıp gazetesini indirerek, iplerini boynuna geçirdiği gözlüklerinin üzerinden bana baktı ve gözlerini tekrar gazetesine çevirdi. Dirseklerinin hareketiyle sallanan masaya ve fincanından dökülen çaya aldirmeden okumaya devam etti. Ona göre geç uyanmama ve yapılan kahvaltıya katılmamama sinirlenmiş olmalıydı. Üzerinde dumanı tüten fincanımla pencerenin önüne geldim. Mutfaktaki buharın etkisiyle buğulanan camı, kazağımın koluyla sildiğimde sokağın çok tenha olduğunu ve bu sokağa aynı tenhalıkta kar yağmaya başladığını fark ettim. Çayımın birkaç yudum alırken saatin çok geçmiş olabileceğini düşündüm. Dün gece annemi hamurunu mayalarken gördüğüm, tezgâhın üzerinde yerini almış olan, sıcaklığını yitirmiş tahinli çöreklerden alıp evden çıktım. Yüzüme vuran acı soğuşu hissederek ve hızlanan kar tanelerine adımlarımı uydurarak kütüphaneye doğru ilerledim.

Kütüphanenin bahçesine girdiğimde kar epeyi birikmişti. Köşedeki büyük çam ağacının altında, kendisine bol gelen açık kahverengi paltosundan tanıdığım, çocukluğumdan beri dostum olan Hasan'ı gördüm. Beni bekliyordu. Yanına gittim ve birden kendimi onun yarattığı sohbetin içinde buldum. Bana, her zamanki gibi dün gece amcasıyla yaptığı tartışmadan, ondan nefret ettiğinden ve artık onunla kalmak istemediğinden bahsediyordu. Ezberlediğim günlük sitemlerden sıkılmıştım. Kafamı aşağı yukarı sallayıp anlattıklarına onay vererek ona araştırmamız gereken bir konu olduğunu hatırlattım. Hasan, soğuşun da etkisiyle ağızından daha büyük dumanlar halinde çıkan son sigara dumanını havaya üfledi ve henüz yarısını içtiği sigarasını yere atarak bağcıklarını içine soktuğu tuhaf renkteki botuyla söndürdü.

Nihayet içeriye girip tarih kitaplarının olduğu bölüme gelmiştik. Hasan ile iş bölümü yapıp gerekli kitapları alarak masalarımıza oturduk. Artık çalışmaya başlamış olmanın verdiği rahatlıkla geçmiş kokan sayfaları çeviriyordum. Bugünkü araştırmamı yaparken içeriye; kusursuz ütülenmiş beyaz gömleği, bir cam kadar parlak siyah takım elbisesi, kırmızı cep mendili ve kırmızı şeritli siyah fötr şapkası olan ortalama yetmiş yaşlarında beyaz tenli bir adam girdi. Oldukça temiz ve güzel giyimli olan bu adamdan gözlerimi alamıyordum. Hızlı hızlı hareket ediyor; kütüphanedeki bütün kitapların yerini biliyormuşçasına, kararsız kalmadan bölümden bölüme geçiyordu. Kütüphaneyi ve kitapları bu kadar iyi bildiği için aklıma ilk olarak bu adamın kütüphane görevlisi olabileceği gelse de bir kütüphane görevlisi olmak için fazla özenli giyinmişti. Fakat onu bir görevli olmaktan uzaklaştıran en önemli şey ise giyimi değildi. Bu adamın kitaplara bakışı, bir görevden çok bambaşka bir bağa benziyordu. Kitaplara sanki eski bir dostuymuşçasına gülümseyerek bakıyor; onları özenle seçiyordu. Kültürlü ve bilgiyle donanmış bir insan olduğu belli olan bu adamı gözümü kırpmadan izledim. Belki bir öğretmen, belki bir profesör, belki de bir bilim insanıydı... Düşüncelere dalmıştım. Bu beyefendinin kitapları seçişini ve okuyuşunu izlerken saatlerin geçtiğini, Hasan'ın masama gelip "Artık gidelim mi?" diye fısıldamasıyla farkettilim. Toparlanıp çıkış kapısına doğru yönelirken, izlediğim adamın eline bir kitap aldığını ve bizimle birlikte kütüphaneden çıktığını gördüm. Hasan, kütüphane kapısından çıkar çıkmaz yine amcasıyla olan sorunlarını anlatmaya başlamıştı. Ben ise hâlâ o adamı izliyordum. O da ne! Şaşkınlıklar içerisindeydim. Bu kadar kültürlü ve bilgili olduğunu düşündüğüm o iyi giyimli adam bir simitçiydi. Oldukça şaşırılmıştım. Kitabını, içinde simitlerinin bulunduğu seyyar arabasının üst rafına koymuş, simitlerini satmak için ilerlemeye başlamıştı.

Yüzünde ise hala, kitaplara sunmuş olduğu aynı tebessümü vardı.

Buraya sık geldiği belli olan bu simitçiyi merak edip kütüphane bekçimiz Fikret abiye sordum. Fikret abi: “Eski bir şair olduğunu duydum. Şiirlerini karısı için yazıyormuş. Karısı ise genç yaşta, bir hastalık sebebiyle ölmüş. O günden sonra şiir yazmayı bırakmış. Kitaplara olan aşkı devam ediyormuş ama. Yıllardır sık sık buraya gelip gittiğini duydum. Ben göreve başladıktan sonra da epey gördüm geldiğini. Adı da Talip miydi neydi? Hay Allah unuttum. Hah tamam! Talip Yakıcı!” dedi. Duyduklarım karşısında fazlasıyla şaşırılmış ve üzülmüştüm. Kadife kapaklı defterin öznesi, şairin şiirlerini adadığı ve ilhamının ona dayandığı karısı, Ayşe. O muydu? Gencecik yaşta ölmüştü. Hem de bir hastalık yüzünden. Kadife defterin sayfalarında tanıştığımız güzeller güzeli Ayşe Hanım ve bu tanışıklığın mimarı, ona aşık Talip Bey... Evet, onlardı. Annemin ve babamın anıları, gençliği, kadife kapakların arasındaki lavanta kokulu büyük aşk... İnanamıyordum. Bu kadar tesadüf olabilir miydi? Yoksa babam onu tanıyor muydu? Buralardan biri miydi? Akrabamız mıydı? Aklımda binlerce soru vardı. Onu tekrar görmek ve tanışmak istiyordum. Kim olduğunu bilmek, kadife kapaklı defteri anlatmak, annem ile babamdan bahsetmek, Ayşe’sini sormak ve daha bir çoğu... Yarın da gelir miydi? Ya da ertesi gün? Bilmiyordum ama bekleyecektim. Sabırsızlık ve şaşkınlığın hüküm sürdüğü düşüncelerimle, aklımda kalan o şairane tebessümü yanıma alıp, yüzümü kesen ayazda yürümeye devam ettim. Bu sırada Hasan, amcasından bahsetmeye devam ediyordu. Ama ben onu duymuyor simitçi şairi düşünüyordum. Kim bilir? Belki de şu an aynı tebessümle kitabını, şiirlerini ya da belki de Ayşe’sini simitlerine okuyordu. Bense eve doğru, aklımda bin bir türlü düşünceyle ilerliyordum. Aynı tebessümle...

Nihan Perihan Bir Beyazda Kaybolmak

Beyaz... Her yer bembeyaz, gözümü alıyor. Bir bilim kurgu filminin içerisinde, aniden bütün hatlar kesilmiş ve bu beyazlığın içine girmiş gibiyim. Acı biber kesen ellerimle ovuşturmuşçasına yanıyor gözlerim. Bu ateş beyaza hiç yakışmıyor...

Beyaz... Anneannemin gerilen beyaz yüzüne bakıp koridora çıkıp bağıriyorum. Bembeyaz soğuk bir koridordayım. "Yetişin! Yetişin ne olur. Anneannem ölüyor. Yetişin!" Gözlerim, duvardan bana sus işareti yapan beyaz meleklerden birini yakınlarda bir yerde arıyor. Ne olur hemen çığlığımı duysalar da gelip yardım etseler diyorum. Koşarak gelen melekleri görünce şükrediyorum. "Ölüyor galiba..." O an etrafımız sayısını bilmediğim beyaz güzellikle doluyor. Anneminse yüzü kireç. Neden, bilmiyorum. Susmuş öylece bakınıyor etrafa. Buz gibi gözlerine bakıp donmaktan korkuyorum. Gözyaşlarımı gördüğü an donuk bakışları ateşe dönüyor. Annemin yüreğindeki ateşi söndürmeyi niyet ediyorum ama gözyaşlarım ateşini daha da harlıyor.

Sonraki yıllarımız hep beyaza renk olma çabamızda. Bir bulaşsak canlanacak her yer, farkındayız. Ama inadına her sene defalarca beyazlarla buluşuyor gözlerimiz. Buluştuktan sonra uzun uzun kalıyoruz içinde. Beyaz bütün renkleri alır içine derken, yalanlarcasına siyah gibi sarıp sarmalıyor bizim bütün renklerimiz. Gözlerim yorgun, küçük kalbim daha da... Soruyorum kendime hep burada mı kalacağız diye. Aslında bu soru benden ziyade anneme. Ona da soruyorum, neden diye. Bunca kardeş arasında neden sen? Neden biz? Neden hep buradayız? Gözüm yine tek parmağını dudığına götürmüş duvardaki meleğin fotoğrafına takılıyor. Bana göz kırparak "Sus!" diyor. Zaten üzgün annemi bu sorularıyla daha da üzdüğümün, o da farkında. Bu meleğin görevi de bu galiba. Duvardan göz göze geldiği herkese gülümseyerek bir şeyler anlatma çabasında. Haklı! Bazen susmak gerek aslında, ama keşke elimde olsa...

Bir de beyazın Şu tarifsiz soğuk pis kokusu. Acı acı çocukluğumu anlatıyor tüm keskinliğiyle, üŐüyorum. Burnum bu koku ile ne zaman karŐılaŐsa kaçıp gitmek istiyorum. Annem ve anneannemin beyaz yüzü ile beyaz duvarları aŐıp renklere karıŐmak istiyorum. YeŐile maviye... Onlarla birlikte renkli boya kalemlerimle resimler çizmeye...

Tam beyaz meleklerden uzaklaŐtık sanırken, anneannem evdeki renkli çarŐafların üzerinde küçücük. Beyaz tenine mor lekeler konmaya başlıyor. Evin salonu da beyaz duvarlara bürünüyor. Koku o kadar olmasa da aynı keskinlikte. Yılların yorgunluğu annemin suratına Őekiller çiziyor. Gözleri mahmur, parıltısı geçiyor her geçen gün. Annem anneannemin de annesi olmuş. Canım diye bakıp seviyor hepimizi. Annesinin beyaz üzerine morluklarını özenle temizliyor ama bir türlü geçmiyor. O annesine, ben anneme kıyamıyorum. O annesine bakıyor, ben anneme bakamıyorum.

Okul dönüŐü ev yolunda büyük kuzenimin beyaz yüzü ile karŐılaŐıyorum. "Hoş geldin, biz de seni bekliyorduk," diyor diğer kuzenlerimle. "Ne oldu," diyorum, gel diyorlar sadece. Beyaza dönen ev hiç olmadığı kadar kalabalık, hepsinin yüzleri birbirinden beyaz. Gözlerim annemi ararken ağlayan sesini duyuyorum kalabalıkları yaran. "Çocuğumdu o benim, daha çok erkendi" diyor. Yıllarını verdiği emek emek baktığı annesine ağlıyor, bense anneme. Anneannem beyaz bir beze sarılı. Bunca beyazlığın ardından onu o bezin içinde görmeyi kabul edemiyorum, görmeye de gitmiyorum. Onu yolcu etmek için gelen sahte kalabalığın arasından sessizce maviliklerin arasındaki beyazlara gönderiyorum. Annemi ise pamuklarıma sarıyorum. Artık o benim çocuğum...

Tomris Uyar Öykü Yarışması

Mum ışığında yazmaya çalışıyorum.

Ne mi? Neye mi? Bir şey, herhangi bir şey.

Yazarak ısınmak, yazarak direnmek olsun da.

Tomris Uyar

Tema- Yılın En Uzun Günü

Başvuru Adresi
tomrisuyaroykuyarismasi@gmail.com

Seçici Kurul

Berna Durmaz
Feryal Tilmaç
Zeynep Eşin
Fuat Sevimay
Mehmet Fırat Pürselim

Ön Jüri
İlknur Demir
Aslı Esmâ Karaca

Son Başvuru Tarihi
15 Nisan Cuma

YENİİNSAN

YAZI-YORUM

EDEBİYAT DERGİSİ